İSLAMİ İLİMLER FAKÜLTESİ

ULUSLARARASI

ANKARA SOSYAL BİLİMLER SEMPOZYUMU 2

25-26 ARALIK 2021

II. ULUSLARARASI

ANKARA SOSYAL BİLİMLER

SEMPOZYUMU

(25-26 Aralık 2021)

BİLDİRİ ÖZETLERİ KİTABI

Editörler:

Arş. Gör. Mehmet CANDAN

Dr. Öğr. Üyesi Abdullah HACIBEKİROĞLU

Dr. Öğr. Üyesi Tahsin YURTTAŞ

ANKARA SOSYAL BİLİMLER SEMPOZYUMU 2

ULUM Yayınları: 5
Yayınevi: ULUM Yayınları (ULUM İslami İlimler Eğitim ve Araştırma Merkezi Derneği, Sertifika No: 47238)

ISBN: 978-605-70219-4-6
Kitabın Adı: II. Uluslararası Ankara Sosyal Bilimler Sempozyumu (25-26 Aralık 2021) Bildiri Özetleri Kitabı

Editörler:
Mehmet CANDAN (ORCID: 0000-0002-0154-8655)
Abdullah HACIBEKİROĞLU (ORCID: 0000-0002-1495-9728)
Tahsin YURTTAŞ (ORCID: 0000-0001-9590-0770)

E-Yayın Adresi: www.ulumdernegi.org
E-Yayın Tarihi: - 04.01.2022

Sempozyumu Düzenleyen: Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Esenboğa Merkez Külliyesi C Blok Dumlupınar Mahallesi, 06760 Çubuk/Ankara Tel: 0312 9060610

© Tüm hakları saklıdır. Kaynak gösterilerek tanıtım amacıyla ve araştırma için yapılacak kısa alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir şekilde kopya edilemez, elektronik ve mekanik yolla çoğaltılıp, yayımlanamaz ve dağıtılamaz. Kitaptaki yazıların sorumluluğu yazarlara aittir.

TEBLİĞ ÖZETLERİ

Şeyhülislâm Mehmed Emin Ankaravî'nin *Fetâvâ-yı Ankaravî* Adlı Eserinin Fetva Usulü ve İçerik Tahlili 1

Aytaç Aydın

Günümüz Bilgilenme Aracı Olarak Medya ve Fetva Sunumu 3

Yüksel Salman

Hanefî Mezhebinde Muhtasar Metinlerin Mezhep İçi Tercihteki Yeri 7

Hasan Selek

Bütün Yönleriyle Dört Halife Döneminde Hac 9

Sayednabiullah Hbibi

Silahlı Çatışmalar Sırasında Çevrenin Korunmasında Uluslararası Ceza Hukukunun Rolü 10

Baraa Munther Kamal Abdul Latif, Ahlam Alzuhari

İbn Fâris'in *es-Sâhibî fî fıkhi'l-luga* Eseri Çerçevesinde Delâlet Anlayışı 12

Abdullah Hacıbekiroğlu

Mantık İlminin Arap Belâgatına Etkisi 14

Tahsin Yurttaş

Mütenebbî Şiirlerinde Hikmet 16

Mehmet Candan

Necîb Mahfûz'un Romanlarında Hz. Peygamber (*Evlâdü hâretinâ / Mahallemizin Çocukları* Romanı Örneğinde) 18

Ercan Baran - Yakup Civelek

İsmail Ankaravî'nin *Şerhu Ehâdîs-i Erba'în*'inin Hadis İlmi Açısından İncelenmesi 20

Halil İbrahim Doğan

Erken Dönem İslâm Tarihçilerinin Cemel Ashâbı'nın Oluşum Sebeplerine Yaklaşımları 22

Muhsin Düğeroğlu

İbrahim Sarıçam'ın Hayatı, İslâm Tarihçiliği ve Eserleri 25

Abdurrahim Ceylani

Bektaşî Erkânnamelerinde Tarihî Perspektifler 27

Mehmet Çakırtaş

Hz. Peygamber'in Sahâbeye Vefası -Üsâme b. Zeyd Örneği- 29

Cafer Acar

İstanbul Mehmed Saîd Efendi Vakfı Üzerine Bir Müzakere 32

Mehmet Aykaç

Cumhuriyet Dönemi Ankara'sında Millî (Resmî) Mimariyi Farklı Bir Okuma 35

Osman Kayaer - Yakup Civelek

İbn Kuteybe'nin *Teʾvîlü müşkili'l-Kurʾân* Adlı Eserinde Kur'ân'ı Anlama ve Yorumlamaya Dair Kullandığı Kelime ve Kavramlar 38

Mustafa Acar

Ergenler ve Gençler Arasında İkinci Önde Gelen Vefat Nedeni Olarak İntihar 41

Ali Fahd

Türkiye Sosyal Medyasında Hz. Peygamber Aleyhtarlığı 42

Leyla Nur Göktaş

3D Baskının Toplumda Etkisi..... 46

Maura Cristina Varandas Sebastiao

Neo-Kozmopolitlik ile Dinin Yapısal Yıkımı ve Liberal İnsan Hakları Düzeninde Kültürel Meşruiyet: İslâmî Bir Perspektif 47

Malang Faye

Dindarlığın Kıskançlık Algısı Üzerine Etkisi Üzerine Psikolojik Bir Araştırma 49

Hatice Acar Çınar

Dijital Oyun Bağımlılığı ve Dindarlık İlişkisine Psikolojik Bir Bakış Aşısı 51

Kader İkiz

Sosyal Uyum Konusuna Psikolojik Bir Bakış Açısı 53

Tuğba Ayırtır

Şeyhülislâm Mehmed Emin Ankaravî'nin *Fetâvâ-yı Ankaravî* Adlı Eserinin Fetva Usulü ve İçerik Tahlili

Aytaç Aydın*

Öz: 17. yüzyıl Osmanlı Şeyhülislâmlarından Mehmed Emin Ankaravî (ö. 1098/1687), özellikle şeyhülislâmlık dönemindeki fetvalarını derlediği *Fetâvâ-yı Ankaravî* adlı eseri ile içinde yaşadığı dönemin önemli problemlerine cevap vermiştir. Bu eser hem kendi dönemi hem de sonraki dönemlerde sıkça başvurulan bir fetva kaynağı olmuştur. Bu eser, Arapça olarak kaleme alınması ve sorulara yer vermeksizin sadece cevaplara yer vermesi yönü ile diğer klasik fetva kitaplarından farklı bir özellik göstermektedir. Şeyhülislâm Mehmed Emin Ankaravî, bu eserinde kendine has bir sistematik ile meselelere en sahih kavillerle cevap vermeyi tercih etmiştir ve bu eser zamanla kâdılar ve müftüler tarafından sıkça müracaat edilen bir kaynak hâline gelmiştir.

Yaşadığı dönemin güncel dinî problemleri, sosyo-kültürel yapısı, iktisadî durumu hakkında önemli ipuçları veren eser 50 kitap ve 163 fasıldan müteşekkildir. Eserde bazı bölümler (evlenme, boşanma, vakıf, satım, yargılama, vd.) diğerlerine göre oldukça geniş yer tutmuştur. Genel olarak Hanefi mezhebine göre fetvalar veren Şeyhülislâm Mehmed Emin Ankaravî, nadiren de olsa farklı mezheplerin görüşlerine yer vermiş ve bazen örfî hukuku da gözetmiştir. Meselenin kazâen ve diyâneten farklı olarak cevaplanabileceği yerlerde bu durumu belirtmiştir. Müellif eserinde ilgili meseleleri ele alırken yararlandığı kaynakları bazen açık isimleri ile bazen de rumuzlarla ifade etmiştir. Çoğunlukla kaynaklardan birebir örtüşecek şekilde nakillerde bulunan müellifin nadiren kendi görüşlerine yer verdiği, konuyu bütün yönleri ile ele almak yerine sadece cevap teşkil edecek yönüne odaklandığı gözlemlenmektedir.

Anahtar Kelimeler: İslâm Hukuku, Fetva, *Fetâvâ-yı Ankaravî*, Şeyhülislâm Mehmed Emin Ankaravî, Osmanlıda Fetva.

* Dr. Öğr. Üyesi, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi İslâm Hukuku Anabilim Dalı, ofisaytac@hotmail.com, ORCID: 0000-0001-9016-5711.

Fatwa Method and Content Analysis of the Book Titled Fetava-yi Ankaravi by Sheikh al-Islam Mehmed Emin Ankaravi

Abstract: Mehmed Emin Ankaravî (d. 1098/1687), one of the 17th century Ottoman Sheikh al-Islams, answered the important problems of the age he lived in with his book called "Fetavâ-yı Ankaravî", in which he compiled his fatwas especially during the period of the sheikh al-Islam. This book has been a frequently used fatwa source both in its own period and in later periods. This book differs from other classical fatwa books in that it is written in Arabic and only includes answers without any questions. In this book, Sheikh al-Islam Mehmed Emin Ankaravi preferred to answer the issues with the most authentic words with a unique system, and this book has become a frequently referenced source by kadis and muftis over time.

The book gives important clues about the current religious problems, socio-cultural structure, economic situation of the period in which the author lived, and consists of 50 main chapters and 163 sub-chapters. In the book, some sections (marriage, divorce, foundation, sale, judgment, etc.) have a very large place compared to others. In general, Sheikh al-Islam Mehmed Emin Ankaravi, who gave fatwas according to the Hanafi sect, rarely preferred the views of different sects and sometimes observed the customary law. He has stated this situation where the question can be answered differently legally and conscientiously (religiously). The author expressed the sources he used while dealing with the related issues in his book, sometimes with their clear names and sometimes with pseudonyms. It is observed that the author, who mostly conveys from the sources in a way that overlaps, rarely includes his own views, and focuses only on the aspect that will constitute an answer instead of dealing with all aspects of the issue.

Keywords: Islamic Law, Fatwa, *Fatawa-yi Ankaravi*, Sheikh al-Islam Mehmed Emin Ankaravi, Fatwa in Ottoman.

Günümüz Bilgilenme Aracı Olarak Medya ve Fetva Sunumu

Yüksel Salman*

Öz: Medya, kendine özgü yapısı ve kapsamlı erişim ağıyla etkili ve küresel ölçekte bir bilgilenme aracıdır. Günümüzde medyanın toplumsal hayatı çok yönlü etkilediği ve çağımız insanının, din dahil hemen her alanda medya aracılığıyla da bilgi sahibi olduğu bir gerçektir. Toplumu sahih dinî bilgi ile aydınlatmada oldukça önemli bir vasıta olan medyanın, doğru bilgi vermesi ve bilgi kaynağı ile toplum arasındaki "aracı rolü"nü sağlıklı bir şekilde yerine getirmesi de bir o kadar önemlidir.

Müslümanların karşılaştıkları dinî meselelerde yol göstermesi, pratik bilgi sunması ve çağdaş dinî problemlere çözüm üretmesi yönüyle fetva, kitle iletişim araçlarının ortaya çıkmasıyla farklı şekil ve uygulamalarla günlük hayatta daha da önem kazanmıştır. Başlangıçta klasik fürû eserlerinde, sonrasında özel fetva kitaplarında, zamanla da gazete ve mecmualarda kendini gösteren fetva faaliyeti, süreç içinde etki alanını oldukça genişletmiştir. Günümüzde, radyo ve televizyon yayınlarının yanı sıra; internet, canlı telefon, elektronik posta ve sosyal medya gibi neredeyse tüm medya ağları ve iletişim mecralarındaki yerini almıştır.

Günümüz teknolojinin ve iletişim imkânlarının bilgiyi kısa sürede geniş kitlelere ulaştırmadaki gücü sayesinde dinî bilginin toplumla buluşması ve paylaşımı hızlanmıştır. Bu açıdan bakıldığında medyanın olumlu katkıları inkâr edilemez. Ancak iletişim alanındaki bu gelişmelerin, bazı sorunları da beraberinde getirdiğini ifade etmeliyiz. Bunların başında bilgi kirliliği, yanlış bilgi paylaşımı ve doğru bilginin aktarımında yaşanan bazı sorunlar gelmektedir.

Bir web sitesi kurabilen herkes, dinî bilgiyi paylaşma fırsatı bulmaktadır. Bir nevi çağımızın "sanal fetva mecmuâları" diyebileceğimiz bu sitelerde, yetkili yetkisiz pek çok kişinin paylaşımda bulunduğu görülmektedir. İbn Teymiyye'nin, *"Fırıncıların muhtesibi var, aşçıların muhtesibi var da neden fetva işleriyle ilgili bir muhtesip olmasın?"* sözleriyle, geçmişte de önemli bir sorun olarak dile getirdiği üzere, günümüzde de fetva usul ve âdâbına uygun bilgi paylaşımını sağlayacak ve yanlış bilgilerden koruyacak bir yaptırım gücü henüz mevcut değildir.

Yine, bu mecralarda temel dinî bilgi kapsamında değerlendireceğimiz hususlarda bile hatalar yapılması şaşırtıcıdır. Kur'ân âyetlerinin hadis diye aktarılması, namazlardaki rekât

* Dr. Öğr. Üyesi, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Temel İslâm Bilimleri İslâm Hukuku Anabilim Dalı, ysalman@ybu.edu.tr ORCID: 0000-0001-5747-9639.

sayılarının mezheplere göre değiştiğinin dile getirilmesi, Cuma namazı, kurban ve hac gibi ilmihâl düzeyindeki bilgilerde görülen yanlışlıklar bunlardan sadece birkaç örnektir.

Fetva, dinî bilgi aktarımının kadim ve güncel formudur. Belli ilkelere bağlı kalmayı gerektiren, bazen kişiden kişiye değişkenlik arz eden ve titiz bir ilmî çalışma isteyen faaliyettir. Fetva verenin de ehil olmasını gerektirir. Liyakat sahibi olmayan ve fetva usul ve âdâbına uygun fetva vermeyen kişiler için de ağır bir sorumluluk sebebidir. Bilginin, kitle iletişim araçları vasıtasıyla anlık bir paylaşımla milyonlara ulaşabildiği günümüzde, fetvada yapılan bir hatanın tahribatı da o ölçüde büyük olacaktır. Buna bağlı olarak sorumluluğu da o denli ağır olacaktır. Tarihsel süreçte fakihlerin fetva verme konusundaki ihtiyatlı yaklaşımları, olabildiğince fetva vermekten kaçınmaları, çevresel ve zamana bağlı şartları büyük bir hassasiyetle gözden geçirmeleri, bu konudaki ilkesel duruşlarının ve sorumluluk bilinciyle hareket ettiklerinin bir göstergesidir.

Günümüzde oldukça etkili olan medya üzerinden yapılan fetva faaliyetinin, etki alanı ve erişim kapsamı bağlamında büyük fırsatlar sunduğunu, ancak bu fırsatı değerlendirirken müsteftîden, müftüye, program yapandan, programın sunumuna kadar her konuda tarihsel süreçte oluşan bilgi ve tecrübe birikimini dikkate almak gerektiğini söyleyebiliriz. Yine, her fetvayı her platforma taşımamak, özellikle "kişiye özel" bütün fetvaları kamuoyu ile paylaşmamak gerektiğini de ifade edebiliriz.

Tebliğ kapsamında, geleneksel fetva usul ve âdâbı ışığında günümüz medya organları üzerinden yapılacak fetva paylaşımlarında dikkate alınması gereken hususlar ele alınacaktır. Medyanın bu konudaki tutumu da irdelenmeye çalışılacaktır.

Şu da bir gerçek ki, günümüz şartlarında medyayı ihmal eden veya yerinde kullanamayan hiçbir düşüncenin, kendisine evrensel boyutta bir yer bulması ve var olma yarışını sürdürmesi mümkün değildir. Bu bağlamda, pratik dinî bilgi mahiyetindeki fetvanın medyada doğru şekilde yer alması, fetvanın etki alanını genişletecek ve sağlıklı dinî bilginin yaygınlaşmasında olumlu sonuçlar meydana getirecektir. Bunu yaparken belli ilke ve esasların göz ardı edilmemesi de bir o kadar önemlidir.

Anahtar Kavramlar: İslâm Hukuku, Fetva, Medya, Müftü, Müsteftî.

Media as a Contemporary Information Tool and Presentation of Fatwa

Abstract: Media is an effective and global information tool with its unique structure and extensive access network. It is a fact that today, media affects social life in many aspects and today's people acquire information through media in almost every field including religion. As a quite significant tool in enlightening the society with authentic religious knowledge, it is of high importance for media to give accurate information and healthily fulfill its "intermediary role" between the source of information and the society.

Fatwa has gained even more importance in daily life with the emergence of mass media with various forms and applications used in terms of guiding Muslims in the religious issues they face, providing practical information, and producing solutions to contemporary religious problems. The fatwa activity, which initially appeared in classical works of furū', later in books specific to fatwa, and in time, in newspapers, journals and magazines, has considerably expanded its field of influence in the process. Today, it has taken its place in almost all media networks and communication channels such as the internet, call centers and social media as well as radio and TV broadcasts.

Sharing religious knowledge with the society has accelerated thanks to the power of advanced technology and communication opportunities that make it possible to convey information to large masses in a short time. From this point of view, the positive affect of media is undeniable. However, we should also state that this development in the field of communication has brought some problems as well. At the top of this list comes information pollution, misinformation sharing, and some other problems in conveying correct information.

Anyone who can set up a website has the opportunity to share religious knowledge. It is observed that many authorized and unauthorized people share knowledge on these websites, which we can call as today's "virtual fatwa magazines". Ibn Taymiyyah pointed out that it was an important problem in the past saying, "Bakers have muḥtasib cooks have muḥtasib, why don't we have a muḥtasib regarding fatwa affairs?" Likewise, today there is no sanction power that will both provide share of accurate knowledge in accordance with its methodology and etiquette and protect from false information.

It is surprising that there are mistakes in the media even in matters we consider within the scope of basic religious knowledge. Sharing the Qur'anic verses as hadiths, expressing that the number of rak'ats in prayers are different in madhhabs, and some other mistakes

regarding basic Islamic subjects such as Friday prayer, qurbani and hajj are just a few examples observed.

Fatwa is the ancient and current form of sharing religious knowledge. It is an activity that requires adherence to certain principles, sometimes changes from person to person, and demands meticulous scholarly effort. It is also required that the fatwa giver be competent. It is a heavy burden and responsibility for those who are not competent and who do not issue fatwa in accordance with its methodology and etiquette. In today's world where information can reach millions of people with an instant sharing, the damage caused by a mistake in a fatwa will be equally severe. The burden it brings will also be equally severe. In the historical process, the fuqaha adopted a cautious approach for issuing fatwas, they refrained from issuing fatwas as much as possible, and carefully took into consideration the conditions of the environment and time. All of these indicate their principled attitude and reveal that they acted with the sense of responsibility.

We can say that today, the fatwa activity carried out via media as an effective way offers great opportunities in terms of its scope and access; and that it is necessary to take into account the accumulation of knowledge and experience shaped in the historical process in every element from the mustafti to the mufti, and from the producers of the programs to the presentation of the programs. It can also be stated that every fatwa should not be shared in every platform; especially the "personal" fatwas that are issued specific to a person and his/her specific condition should not be shared with the public opinion.

Within the scope of this paper, we will discuss the issues to be considered in the fatwa sharing, to be done on contemporary media tools, in the light of traditional fatwa methodology and etiquette. We will also try to examine the attitude of media in this regard.

It is also a fact that in today's conditions, it is not possible for any thought that ignores media or cannot use it appropriately to find a place for itself on a universal scale nor to keep up the race for existence. In this context, correct and appropriate appearance of fatwa as practical religious knowledge will expand its influence area and create positive results in dissemination of sound religious knowledge. While doing this, it is equally important not to ignore certain basic principles.

Keywords: Islamic Law, Fatwa, Media, Mufti, Mustafti.

Hanefî Mezhebinde Muhtasar Metinlerin Mezhep İçi Tercihteki Yeri

Hasan Selek*

Öz: Hanefî mezhebinde kurucu imam ve ashabından sonra mezhep birikimini özlü ifade yapılarıyla kayıt altına almak ve sonraki nesillere pratik bir şekilde ulaştırmak amacıyla pek çok muhtasar metin telif edilmiştir. Hanefî mezhebi muhtasar metinlerini muhteva ve üslûp açısından ilk dönem muhtasarları ve son dönem muhtasarları olmak üzere iki sınıfta incelemek mümkündür. Tahâvî'nin (ö. 321/933) *el-Muhtasar*'ı, Hâkim eş-Şehîd'in (ö. 334/945) *el-Kâfî*'si ve Kerhî'nin (ö. 340/951) *el-Muhtasar*'ı gibi eserler ilk dönem muhtasar metinlerine; Mevsılî'nin (ö. 683/1284) *el-Muhtâr*'ı Nesefî'nin (ö. 710/1310) *Kenzü'd-dekâik*'i, Burhânüşşerîa'nın (VII/XIII. yüzyıl) *Vikâye*'si ise son dönem metinlerine örnek olarak zikredilebilir. Gerek ilk dönem muhtasarları gerek de son dönem muhtasarları olsun mezhebin kurucu imamı ve arkadaşlarından aktarılan râcih ve makbul görüşleri ihtiva etmek üzere kurgulanan bu eserler, zamanla mezhep içi tercih konusunda, özellikle de tercihlerin tearuzu hâlinde başlıca müracaat kaynağı olarak değerlendirilmişlerdir.

İbn Kutluboğa (ö. 879/1474), İbn Nüceym (ö. 970/1563), Hayreddin er-Remlî (ö. 1081/1671) ve İbn Âbidîn (ö. 1252/1836) gibi son dönem mezhep fukahasından büyük bir kısmı bu misyonu gerekli şartları haiz bütün muteber muhtasarlara yüklerken, Şehâbeddin el-Mercânî (1818-1889) gibi bazı âlimler son dönem muhtasarlarını bazı gerekçeler öne sürerek aynı oranda muteber kabul etmemiştir. Onun öne sürdüğü gerekçelerin başında son dönem muhtasarlarının anlamı bozacak ölçüde aşırı ihtisarla ma'lûl olmaları, fetva ve vâkıât meselelerine bol miktarda yer vermeleri, ilk dönem metinlerinin aksine metinde zikredilen görüş ve rivayetlerin kaynaklarını zikretmemiş olmaları gelmektedir. Bütün bu ve benzeri hususlar, müellifleri ilim ve takva ehli insanlar olsa bile müteahhirûn dönemi muhtasarlarının mütekaddimûn dönemi muhtasarları ile aynı mertebede değerlendirilmemesi gerektiğini, dolayısıyla bir meselede tercihlerin ihtilaflı olması durumunda son dönem muhtasar metinlerine itibar edilmemesi gerektiğini göstermektedir. Bu çalışmada Hanefî mezhebi muhtasar metinlerine mezhep içi tercih faaliyetinde yüklenen misyon ile Mercânî'nin adıyla özdeşleşen muhalif söylemin mahiyeti üzerinde durulacak, onun ve onu izleyen son dönem âlimlerin ileri sürdüğü gerekçeler, bazı örnekler üzerinden irdelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Hanefî, Mezhep, Muhtasar, Tercih, Metin.

* Arş. Gör., Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi İslâm Hukuku Anabilim Dalı, ORCID: 0000-0003-2843-6714.

The Place of Concise Text in-sect Preference in the Hanafi School

Abstract: After the founding imam and his students in the Hanafi sect, many mukhtasar (concise texts) were written to record the accumulation of sect with concise expression structures and to convey them to the next generations in a practical way. It is possible to examine the mukhtasars in the Hanafi school in terms of content and style in two classes as the first period concise and the last period concise. Can be given as examples of the first period's concise texts include Tahavi's *al-Mukhtasar* (d. 321/933), Hakim al-Shahid's (d. 334/945) *al-Kâfî* and Kerhi's (d. 340/951) *al-Mukhtasar*; Mawsili's (d. 683/1284) *al-Mukhtar*, Nasafi's (d. 710/1310) *Kenzü'd-dekâik*, and Burhanüşşerîa (VII/XIII. century) *al-Vikâye* as an example of recent texts. These books have been accepted as a source of preference in the doctrin in course of time.

Many later fuqaha like Ibn Kutlubogha (d. 879/1474), Ibn Nuceym (d. 970/1563), Hayreddin er-Ramli (d. 1081/1671) and Ibn Abidin (d. 1252/1836) has assigned this mission to all the reliable mukhtasar; some fuqaha such as Shabaddin el-Marcani (1818-1889) for some reason didn't consider them equal on the basis of preference.

In this study, the mission attributed to the Hanafi sect's concise texts in the activity of intra-sectarian preference and the nature of the dissenting discourse identified with Mercani's name will be emphasized, and the reasons put forward by him and the recent scholars who followed him will be examined through some examples.

Keywords: Hanafi, Sect, Concise, Preference, Text.

Bütün Yönleriyle Dört Halife Döneminde Hac

Sayednabiullah Hbibi*

Öz: Çalışmanın konusunu oluşturan Dört Halife Döneminde Hac Emirliği bilhassa ele alınmıştır. Müslüman devletlerin tarihsel geçmişinde dahi var olmuş ve günümüze kadar incelenmesi gereken bir kavram olarak karşımıza çıkan hac emirliği, hâlâ ifa edilmekte olan hac ibadetinin lâyıkıyla yerine getirebilmesi açısından önem teşkil etmektedir. Hz. Peygamber sonrası farklı yönetim anlayışlarının sergilendiği zaman dilimi olan dört halife döneminde hac emirliğinin nasıl idare edildiği bildirinin konusunu oluşturmaktadır.

Çalışmanın haccın tarihçesiyle başlayarak, hac emirliğinin farklı uygulamalarına uzanan bir süreç hâlini almıştır. Çalışmanın ilk bölümünde hac ibadetinin tarihsel gelişimi, ikinci bölümde dört halife döneminde uygulanan hac emirliği uygulamaları ve kimlerin hac emirliği yaptığı, üçüncü bölümde ise hac emirliğinin işlevleri ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Hac Emirliği, Hac İbadeti, Hac Kafilesi, Dört Halife Dönemi, Mekke, Medine.

Hajj in All Its Aspects During the Period of the Four Caliphs

Abstract: This study particularly discussed, the Emirate of Hajj in the Period of the Four Caliphs. The emirate of hajj has been practiced historically by the Islamic states since the past days until now. So, the importance of this concept requires to be studied in detail and deep. The subject of the study is after the prophet and during the period of the four caliphs, how the Emirate of hajj was administered with different perspective on management of this this important.

The subject of this study, starting with the history of the hajj, hajj become a structure extending to the nuances of the pilgrimage emirate. The first part of the study, focus on the historical development of the hajj (pilgrimage) worship, in the second part, the pilgrimage emirate practices applied during the period of the four caliphs and those who were made the pilgrimage emirate, and in the third part, the pilgrimage emirate functions were discussed.

Keywords: Hajj Emirate, Hajj Worship, Hajj Caravan, Period of the Four Caliphs, Mecca, Medina.

* Ankara Yıldırım Beyazit University, Faculty of Islamic Sciences Department of Islamic History and Arts, sayednabiullah32@gmail.com

Silahlı Çatışmalar Sırasında Çevrenin Korunmasında Uluslararası Ceza Hukukunun Rolü

Baraa Munther Kamal Abdul Latif, Ahlam Alzuhari*

Öz: Çevre koruma konusunun karmaşık boyutları ve çoklu sorunları, yirminci yüzyılın son on yılından beri ciddi boyutlara ulaşmıştır. Modern çağdaki en ciddi sorun olmasa da yaşama olan tehdidi konusundaki farkındalığın bir sonucu olarak çevreye olan küresel ilgi artmaya başlamıştır. Çevre ise insan ve yaşamının sağlığı, güvenliği ve geleceği üzerinedir.

Çevrenin korunmasına ilişkin birçok uluslararası sözleşme, anlaşma ve uluslararası çevre hukuku, uluslararası hukukun önemli bir dalı hâline gelene kadar genişletilmiştir. Ancak temiz bir çevrede yaşama hakkının korunmasını güvence altına alan hukuk kurallarını ihlal edenlere bir ceza verilmedikçe, uluslararası sözleşme, antlaşma ve beyannâmelerde yer alan yasal hükümler, amaçlarına ulaşmada etkinliğini yitirmektedir. Yasalar bu kuralları çiğnemeyi düşünen herkese engel olacak bir yol göstermelidir.

Tazminat veya tazmin durumunda ceza medeni olabileceğinden, idarî olarak parçalanmış disiplin yaptırımları olabilir veya uluslararası anlaşma ve sözleşmelere katılan devletlerde ulusal mevzuat tarafından güvence altına alınan cezaî yaptırımlar uygulanarak çözülebilir. Devletlerin bu anlaşmalardan doğan yükümlülükleri doğrultusunda yapacakları ulusal kanunların, uluslararası kanunlarla tutarlılığı söz konusu olacaktır.

Çevre kirliliğine ilişkin suç teşkil eden davranışların tüm uluslararası toplumu ilgilendiren uluslararası suç teşkil etmesi durumunda, uluslararası ceza mahkemeleri sorumluluğunda çözüme ulaşılabilir.

Uluslararası ceza hukukunun silahlı çatışmalar sırasında çevreyi kirlilikten korumadaki rolü, uluslararası suçluların cezasız kalmasının azaltılmasına katkıda bulunarak teşvik edilmektedir. Böylece, savaş suçları olan ve çevre ile ilgili olan silahlı çatışmalar sırasında işlenen uluslararası suçların önüne geçilebilir.

Anahtar Kelimeler: ICC, Uluslararası Sözleşmeler, Uluslararası Gelenek, Uluslararası İnsanî Hukuk, Silahlı Çatışmalar.

* Prof. Dr. Baraa Munther Kamal Abdul Latif, Tikrit Hukuk Üniversitesi Dergisi Baş Editörü, Irak
Ahlam Alzuhari, Doktora Öğrencisi Selçuk Üniversitesi.

The Role of International Criminal Law in Protecting the Environment During Armed Conflicts

Abstract: The subject of environmental protection and its complex dimensions and multiple problems, we find it presented itself in the last decades of the twentieth century and the beginning of this century as one of the most serious, if not the most serious, issues in the modern era, as global interest in the environment began to increase as a result of awareness of the dangers of the hill. And the environment is on the health of the human being and his life and on his security and future. Many international conventions and treaties concerning environmental protection have been extended until international environmental law has become an important branch of international law.

However, the legal provisions contained in international conventions, treaties and declarations lose their effectiveness in achieving their objectives unless they are accompanied by a penalty imposed on anyone who violates the legal rules that guarantee the protection of the human right to live in a clean environment and provide stymie for anyone who thinks of breaking those rules. Legal.

Since the penalty may be civil in the event of compensation or restitution, it may be administrative lysed disciplinary sanctions, or it may be criminal lysed as criminal sanctions guaranteed by national legislation in states that have acceded to international treaties and conventions that include Provisions protecting the environment in accordance with the principle of consistency of national laws with international laws in line with the obligation of States under these agreements. It may be through international criminal courts if criminal conduct relating to environmental pollution amounts to international crime of interest to the entire international community.

The role of international criminal law in protecting the environment from pollution during armed conflicts is thus promoted, contributing to reducing the impunity of major international criminals in the case of international crimes committed during armed conflicts, which were war crimes and related to the environment.

Keywords: ICC, International Conventions, International Custom, International Humanitarian Law, Armed Conflicts.

İbn Fâris'in *es-Sâhibî fî fıkhi'l-luga* Eseri Çerçevesinde Delâlet Anlayışı

Abdullah Hacıbekiroğlu*

Öz: İbn Fâris'in (ö. 395/1004) *eṣ-Ṣâḥibî fî fiḳhi'l-luġa* adlı kitabıyla İbn Cinnî'nin (ö. 392/1002) *el-Ḫaṣâ'iṣ*'i ve Ebû Mansûr es-Seâlibî'nin (ö. 429/1038) *Fıḳhü'l-luġa ve sırrü'l-ʿArabiyye*'si ilk fıkhü'l-luga eserlerindendir. *Fıkhü'l-luga* kavramını ilk kullanan kişi İbn Fâris'tir. Bu kavram dille ilgili pek çok meseleyi barındırdığından bu tarz kitaplarda dile taalluk eden konuların çoğu inceleme konusu edilmiştir. İbn Fâris *eṣ-Ṣâḥibî* başlıklı kitabında neredeyse günümüzdeki dilbilim konularına paralel başlıkları ele almıştır. Bu başlıklar daha çok Arapça özelinde işlenmiştir. Arapçanın diğer dillere olan üstünlüğüne dair ayrı bir başlık açmıştır. Dilin vaz'ı ile ilgili teoriler, fonetik, sarf, nahiv, belâgat, Arapçanın lehçeleri, delâlet, hakikat-mecaz, kinaye, ezdâd, terâdüf vb. konu başlıkları gerek İbn Fâris'in kitabında gerekse İbn Cinnî ve Seâlibî'nin kitaplarında yer almaktadır.

İbn Fâris az sayıda sesin lafza delâlet ettiğini söyleyerek genel olarak lafız-mâna ilişkisinin nedensiz olduğunu belirtmektedir. Dilcilerin büyük çoğunluğuna göre kelimelerin anlama delâleti rastlantısaldır. İbn Cinnî gibi azınlıkta kalan bazı âlimlere göre ise kelimeler ile anlamlar arasında doğal bir delâlet vardır. İbn Fâris anlam, eşanlamlılık, çokanlamlılık, ezdâd, gibi sözcükler arası ilişkilere ve yapıların anlama delâleti gibi konulara değinmiştir. Mecaz ve hakikat konularında açıklamalarda bulunmuştur. İslâm geldikten sonra kelimelerdeki anlamsal değişimleri değerlendirmiştir. Sözdiziminin anlamsal yorumunun nasıl yapılacağına dair bazı prensipler belirlemiştir. Bu bildiride yukarıda sayılan konular çerçevesinde İbn Fâris'in *eṣ-Ṣâḥibî* eseri bağlamında delâlet anlayışı ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Arap Dili, İbn Fâris, *eṣ-Ṣâḥibî*, Anlam, Lafız, Delâlet.

* Dr. Öğr. Üyesi, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Arap Dili ve Belâgatı Anabilim Dalı, ahacibekiroglu@ybu.edu.tr ORCID: 0000-0002-1495-9728.

The Understanding of Signification Within the Framework of Ibn Faris' *al-Sâhibî fi Fiqh al-Lugha*

Abstract: Ibn Fâris' (d. 395/1004) book *al-Sâhibî fî fikh al-lugha* and Ibn Jinnî's (d. 392/1002) *al-Khasāis* and Abu Mansour Al-Thaalibi (d. 429/1038) *Fikh al-lugha ve sırru'l-Arabiyye* are among the first works of fiqh al-lugha. The first person to use the concept of fiqh al-lugha is Ibn Faris. Since this concept includes many issues related to language, most of the issues related to language have been examined in such books. In his book titled *al-Sâhibî*, Ibn Fâris dealt with topics that are almost parallel to today's linguistics issues. These titles are mostly handled in Arabic language. He opened a separate chapter on the superiority of Arabic over other languages. Theories about the origin of the language, phonetics, morphology, syntax, rhetoric, dialects of Arabic, signification, truth-metaphor, allusion, auto-antonyms, synonym and similar topics take place both in the book of Ibn Fâris and in the books of Ibn Jinnî and Thaalibi.

Ibn Faris states that a small number of sounds indicate words and states that the relationship between wording and meaning in general is without reason. According to the majority of linguists, the meaning of words is coincidental. According to some scholars who are in the minority, such as Ibn Jinni, there is a natural signification between words and meanings. Ibn Faris touched upon the relations between words such as meaning, synonymy, polysemy, auto-antonyms and the meaning of structures. He made statements about metaphor and truth. After Islam came, he evaluated the semantic changes in words. He set out some principles on how to make a semantic interpretation of syntax. In this study, within the framework of the above-mentioned issues, the understanding of signification in the context of Ibn Fâris' *al-Sâhibî* work is discussed.

Keywords: Arabic Language, Ibn Fâris, *al-Sâhibî*, Meaning, Wording, Signification.

Mantık İlminin Arap Belâgatına Etkisi

Tahsin Yurttaş*

Öz: Bu bildiride tarihsel süreçte ve kavramsal açıdan mantık ilminin Arap belâgatını nasıl etkilediği ele alınacaktır. Arap belâgatının öncelikle edebî bir zevk ve Arap toplumunun pratik yaşamının bir parçası olduğu bilinmektedir. Belâgat, bu toplumda/kültürde şiir, düzyazı, hitabet ve gündelik dilde açığa çıkmıştır. Abbasiler döneminde Aristo mantığının İslâm dünyasına girişiyle beraber Arap belâgatı mantık ilminden etkilenmiştir. Kendi başına bir ilim olarak mantık, dinî ilimlerde olduğu gibi belâgatı da etkilemiştir. Özellikle Doğu Belâgat Ekolü (Meşârika) aracılığıyla belâgat kitapları hicrî 5. asırdan sonra mantıksal metoda göre yazılmaya başlanmıştır. Bu metot, günümüze kadar belirleyici olmuştur. Bu metotta edebî zevk ve eleştiriden ziyade, belâgat konularının mantıksal yönden ele alınması öne çıkmıştır. Böylece belâgat kaynaklarında belâgat kavramları tanımlanmış, sistematik tasniflere yer verilmiş ve mantık ilminin kavramlarıyla belâgat konuları açıklanmıştır. Örneğin belâgatın meânî, beyân ve bedî' şeklinde üçlü tasnifle ifade edilmesi mantığın belâgata olan en bariz etkilerinden biridir. Belâgatı mantıksal yönden oluşturmada Abdülkāhir el-Cürcânî (ö. 471/1078-79), Fahreddîn er-Râzî (ö. 606/1210), Hatîb el-Kazvînî (ö. 739/1338) ve Sa'düddîn Teftâzânî (ö. 792/1390) gibi belâgat âlimlerinin rolü dikkate alınmalıdır. Bununla birlikte belâgatın mantıksal bir kurguya göre teşekkül ettirilmesinde Ebû Ya'kūb es-Sekkâkî (ö. 626/1229) ve onun *Miftâhu'l-'ulûm* adlı eseri başat rol oynamıştır. Bu tarihsel süreç dikkate alındığında belâgat âlimlerinin mantık ve felsefeden etkilenerek bu ilmi genişletip geliştirdikleri ifade edilecektir.

Anahtar Kelimeler: Mantık, Belâgat, Arap, Etki, Sekkâkî.

The Effect of Logic Science on Arab Rhetoric

Abstract: In this paper, it will be discussed how the science of logic has affected the Arabic rhetoric in the historical process and conceptually. It is known that Arabic rhetoric is primarily a literary pleasure and a part of the practical life of Arab society. Rhetoric has emerged in this society/culture in poetry, prose, oratory and everyday language. With the introduction of Aristotelian logic to the Islamic world in the Abbasid period, Arabic rhetoric was influenced by the science of logic. Logic as a science on its own has affected rhetoric as well as religious sciences. Especially through the Eastern Rhetoric School (Meşârika),

* Dr. Öğr. Üyesi, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Arap Dili ve Belâgatı Anabilim Dalı, yurttastahsin@gmail.com ORCID: 0000-0001-9590-0770.

rhetoric books began to be written according to the logical method after the 5th century. This method has been decisive until today. In this method, rather than literary taste and criticism, the logical approach of rhetoric issues has come to the fore. Thus, the concepts of rhetoric are defined in the sources of rhetoric, systematic classifications are given, and the concepts of rhetoric and rhetoric are explained. For example, the triple classification of rhetoric as Meâni, Beyân and Bedî is one of the most obvious effects of logic on rhetoric. Abdulkahir al-Curcâni (d. 471/1078-79), Fahreddin er-Razi (d. 606/1210), Hatib al-Kazvini (d. 739/1338) and Sa'düddin Teftazânî (d. 792/1390) were used to create rhetoric in a logical way. The role of rhetoric scholars such as However, Ebû Yakub es-Sekkâkî (d. 626/1229) and his *Miftâhu'l-ulûm* played a leading role in the formation of rhetoric according to a logical fiction. Considering this historical process, it will be stated that rhetoric scholars were influenced by logic and philosophy and expanded and developed this science.

Keywords: Logic, Rhetoric, Arab, Influence, Sekkâkî.

Mütenebbî Şiirlerinde Hikmet

Mehmet Candan*

Öz: Doğruyu bilip ona göre yaşamak, her şeyi yerli yerine koymak, işleri gereği gibi sağlam ve kusursuz yapmak, mânaları idrak etmek, zihnî kabiliyet, ustalık, bilmek ve anlamak gibi anlamlarına gelen hikmet; Seyyid Şerîf el-Cürcânî (ö. 816/1413) tarafından "insanın gücü ölçüsünde nesnelerin mahiyet ve hakikatlerini bilmesidir." şeklinde yorumlanmıştır. Ayrıca hikmet için yapılan oldukça fazla tanım bulunmaktadır. Bütün bu tanımlar hikmet ile ilgili özlerinde doğru bilgi, doğru düşünce ve doğru davranış konularını barındırmaktadır.

Hikmet; insanların gerek gündelik hayatlarında gerek konuşma ve davranışlarında en çok ihtiyaç duydukları melekedir. "*Kime hikmet verilirse, ona pek çok hayır verilmiştir*." âyeti ile "*Hikmet müminin yitik malıdır. Onu her nerede bulursa alır*" hadisinde, hikmetin özelde Müslümanlar adına genelde ise insanlık adına ne denli elzem olduğuna vurgu yapılmıştır.

Hikmet, Allah tarafından verilen bir lütuf olmasının yanı sıra, insanın hayatı boyunca elde ettiği deneyimler ve tecrübeler neticesinde gelişen ve olgunlaşan bir hakikattir. Hiç şüphesiz insanların olaylara bakışı, onları yorumlama şekli ve bu konuda geliştirecekleri tutum ve davranışlar, yaşanmışlıkları ve tecrübeleri ile doğrudan ilgilidir. İşte bu konuda hayatının büyük bir bölümü siyasî mücadeleler, kavgalar, ayrılıklar, ihanetler ve entrikalar ile dolu olan büyük şair Mütenebbî'nin (ö. 354/965) şiirleri bütün bu tecrübelerden özümsenmiş hikmetler ile doludur.

Şiirler hiç şüphesiz bir milletin yazıya aktarılmış kültürü ve bilgi birikimidir. Şiirler ince mânalar ve derin hakikatler içerdiklerinden toplumların belleklerinde daha büyük bir yer tutar. Bu yönleriyle şiir ile hikmet arasında doğal bir ilişki bulunmaktadır. Hz. Muhammed'in; "*Şüphesiz beyânda sihir, şiirde de hikmetler vardır.*" hadisi de bu hususa temas etmektedir. Bu çalışmamızda Mütenebbî'ye ait olan şiirler, barındırdıkları hikmetler açısından bir değerlendirmeye tabi tutulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Mütenebbî, Şiir, Hikmet, Belâgat.

* Arş. Gör., Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Arap Dili ve Belâgatı Anabilim Dalı, m.candan766@gmail.com ORCID: 0000-0002-0154-8655.

Wisdom in Mutanebbi's Poems

Abstract: Wisdom, which means knowing the truth and living according to it, putting everything in its proper place, doing things soundly and flawlessly, perceiving meanings, mental ability, mastery, knowing and understanding; Sayyid Şerîf el-Cürcânî (d. 816/1413) "is knowing the nature and truth of objects within the measure of one's power." interpreted as. There are also many definitions for wisdom. All these definitions contain the issues of right knowledge, right thought and right behavior in their essence related to wisdom.

Wisdom; It is the faculty that people need most in their daily lives as well as in their speech and behavior. "Whoever is given wisdom is given much goodness." With the verse, "Wisdom is the lost property of a believer. Wherever he finds it, it is emphasized how essential wisdom is for Muslims in particular and for humanity in general.

In addition to being a blessing given by Allah, wisdom is a truth that develops and matures as a result of the experiences and experiences that a person has gained throughout his life. Undoubtedly, people's view of events, the way they interpret them, and the attitudes and behaviors they will develop in this regard are directly related to their experiences and experiences. In this regard, the poems of the great poet Mütenebbî (d. 354/965), whose life was full of political struggles, fights, separations, betrayals and intrigues, are full of wisdom absorbed from all these experiences.

Keywords: Mütenebbî, Poetry, Wisdom, Rhetoric.

Necîb Mahfûz'un Romanlarında Hz. Peygamber
(*Evlâdü hâretinâ / Mahallemizin Çocukları* Romanı Örneğinde)

Ercan Baran - Yakup Civelek*

Öz: Necîb Mahfûz 1988'de Nobel edebiyat ödülünü almasının ardından hem kendi ülkesi hem de tüm dünyada dikkat çeken bir yazar olmuştur. Hakkında pek çok çalışma yapılmış, eserleri dünya dillerine çevrilmiştir. Ödül almasının ötesinde bir Müslüman ve Arap yazar olması onun daha da geniş çevrelerde tanınmasında etkili olmuştur.

Mahfûz 1959 yılında *el-Ehram* gazetesinde günlük olarak yayınladığı *Evlâdü hâretinâ (Mahallemizin Çocukları)* romanında pek çok dinî karakter ve olaya temas etmektedir. O, Peygamberimizi de "Ebü'l-Kāsım" diye adlandırdığı bir karakter üzerinden sembolize etmektedir. O, Hz. Peygamber'i, ilk oğlu Kāsım'a nisbetle Ebü'l-Kāsım künyesiyle aktarmaktadır. Yazar romanda Ebü'l-Kāsım'a çobanlık rolünü vererek siyer kitaplarına uygun bir kurgu yapar. Hz. Peygamber'in amcası Ebû Tâlib, Zekeriyya ismiyle anılmaktadır. Yine roman karakteri Ebü'l-Kāsım'ın parası çalınan döşemecinin parasını bilgeliğiyle bulmasını, Hz. Peygamber'in Kâbe'ye Hacerülesved'in yerleştirilmesi olayını da ele almaktadır. Anlatı özgürlüğünü genişçe kullanan Mahfûz, yer yer siyer tarihinden faklı bir senaryo oluşturmuştur.

Bu romanında diğer peygamberlerin kıssaları da öyle güzel kurgulayan Mahfûz'un Sami dinlere ve Hz. Peygamber hakkındaki açıklamalarından İslâm tarihine olan hâkimiyetini göstermektedir.

Bu tebliğde, Necîb Mahfûz'un *Evlâdü hâretinâ (Mahallemizin Çocukları)* romanında başta Hz. Peygamber'i nasıl ve hangi yönüyle ele aldığı ve diğer peygamberleri nasıl yansıttığı ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Necîb Mahfûz, *Evlâdü hâretinâ*, Ebü'l-Kāsım, Kandil, Zekeriyya.

* Dr. Ercan Baran, MEB, Yakup Civelek, Prof. Dr. Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Arap Dili ve Belâgatı Anabilim Dalı, yakup.civelek@gmail.com ORCID: 0000-0002-3448-4723.

The Establishment of our Prophet in Naguib Mahfouz's *Evlâdu Haretinâ* Novel

Abstract: After receiving the Nobel Prize for Literature in 1988, Naguib Mahfouz became a remarkable writer both in his own country and all over the world. Many studies have been done about him and his works have been translated into world languages. The fact that he is a Muslim and Arab writer beyond receiving an award has been influential in his wider recognition. In addition to the translation of his works into world languages, scripting and staging, there are many studies in Turkish, including academic theses and articles about Mahfûz, about which many academic studies have been made. Mahfouz faced various difficulties because of his novel *Evlâdu Haretinâ (Children of The Alley)*, which he published daily in al-Ahram newspaper in 1959. This novel of Mahfûz, which was not published in his country although there was no official ban, was published by Dar'u'l-Adab publishing house in 1967. It was only published in Egypt when Mahfouz died in 2006.

In this novel, Mahfouz successfully constructs many events that we know from the history of religions. A symbol that he successfully constructed under the name Ebu'l-Kasım is our prophet. In his novel, he fictionalizes Muhammad as Ebu'l-Kasım because his first son's name is Kasım. The fictional name of the angel Gabriel, who brought the revelation to our prophet in the novel, is Kandil. In the novel, the author makes our prophet as a shepherd and constructs the prophet in accordance with the history of the prophet. Of course, it is not absent in different fictions in the novel. As an example of different fictions, Ebu Talip, known as Zekeriyya in the novel, he is selling potatoes with Mohammed. Again, with the wisdom of Ebu'l-Kasım, he finds the money of an upholsterer whose money was stolen. In the case of the placement of Hajar al-aswad in the Kaaba in the real history of siyer, the wisdom of our master the prophet is applied. Here, the author uses the freedom of narrative to separate himself from the history of the Islam in some fictions. In the fiction of this novel, the author also constructs the stories in the history of religions so beautifully that we see the author's dominance over Semitic religions. The fictions he made about our Master the Prophet, on the other hand, show the author's dominance over the history of Islam. In addition, the author constructs our prophet positively in this novel.

Keywords: Naguib Mahfouz, *Children of the Alley*, Ebu'l-Kasım, Kandil, Zekeriyy.

İsmail Ankaravî'nin *Şerhu Ehâdîs-i Erba'în*'inin Hadis İlmi Açısından İncelenmesi

Halil İbrahim Doğan*

Öz: Hz. Peygamber'in söz, fiil ve takrirleri olan hadisler, İslâm dininde önemli bir yere sahip olup temel kaynaklarındandır. Bu ehemmiyete binaen âlimler, farklı tasnif türleri altında Hz. Peygamber'in hadislerini bir araya getirmiştir. Bunlardan birisi de etrafında büyük bir literatürün oluştuğu kırk hadis edebiyatıdır. Resûlullah'ın kırk hadisin ezberlenmesi/tasnif edilmesi yönündeki teşvik edici hadisleri âlimlerin bu minvalde birçok eser telif etmesine öncelik etmiştir. Dolayısıyla İslâmî ilimlerin hemen hemen her alanında etkisini gösteren kırk hadis çalışmaları, hadis ilminde daha çok yansımaları olsa da edebiyat, tasavvuf gibi diğer alanlarda da bir karşılığı bulunmaktadır. Bu bağlamda tasavvufî karakterli bir kırk hadis eseri yazan âlimlerden birisi de Osmanlı dönemi ulemasından Mevlevî şeyhi ve *Mesnevî* şârihi olan İsmail Ankaravî'dir (ö. 1041/1631).

İsmail Ankaravî, *Şerhu ehâdîs-i erba'în* adında bir eser telif etmiş, burada kırk hadis zikretmiş ve akabinde farklı şekillerde açıklamalar yapmıştır. Bu kapsamda Arapça ile ilgili bilgiler, fıkhî hükümler, âyetler bulunmakla birlikte daha ziyade hadisler ve tasavvufî yorumların olduğu görülmektedir. Nitekim eserde kırk hadisin yanında o kadar çok hadis yer almaktadır ki, bu eser *Hadislerle Tasavvuf ve Mevlevî Erkânı* adıyla neşredilmiştir. Zaten kendisinin de belirttiği gibi Ankaravî, *Şerhu ehâdîs-i erba'în*'i hadislerle Mevlevîlik tarikatını ve tasavvufu savunmak için yazmıştır. Dolayısıyla bu kitapta hadis ilminin önemli bir yer teşkil etmesi hasebiyle *Şerhu ehâdîs-i erba'în*'in incelenmesi önem arz etmektedir. Buna binaen tebliğde *Şerhu ehâdîs-i erba'în* bağlamında İsmail Ankaravî'nin seçtiği kırk hadis sıhhat açısından ele alınacaktır. Buradan hareketle her bir rivayetin hadis kaynaklarındaki yeri tespit edilecek ve tek tek incelenip tetkik edilecektir.

Anahtar Kelimeler: Hadis, Tasavvuf, İsmail Ankaravî, *Şerhu ehâdîs-i erba'în*, Mevlevîlik.

* Dr. Arş. Gör., Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Hadis Anabilim Dalı, ibrahimseyh60@gmail.com ORCID: 0000-0002-9644-5498.

The Examination of Ismā'īl Anqarawī's *Sharḥ Aḥādīth al-Arba'īn* in Terms of 'Ilm al-Hadīth

Abstract: The ḥadīths, which are the words, actions and approvals of the Prophet, have an important place in the religion of Islam and are one of the main sources. Due to this importance, scholars have brought together the ḥadīths of the Prophet under different classification types. One of them is the forty ḥadīth literature, around which a great literature is formed. The encouraging ḥadīths of the Messenger of Allāh to memorize/classify forty ḥadīths led scholars to compose many works in this manner. Therefore, forty ḥadīth studies, which have an effect in almost every field of Islamic sciences, have a counterpart in other fields such as literature and mysticism, although they have more reflections in the science of ḥadīth. In this context, one of the scholars who wrote forty ḥadīth works with mystical character is Ismā'īl Anqarawī (d. 1041/1631) a Mawlawī sheikh and Masnawī commentator from the Ottoman period scholars.

İsmail Ankaravî wrote a work called *Sharḥ aḥādīth al-arba'īn*, where he mentioned forty ḥadīths and then explained in different ways. In this context, although there are information about Arabic, jurisprudence and verses, it is seen that there are mostly ḥadīths and mystical interpretations. As a matter of fact, there are so many ḥadīths besides forty ḥadīths in the work that this work was published under the name of *Hadislerle Tasavvuf ve Mevlevî Erkânı*. As he himself stated, Anqarawī wrote the *Sharḥ aḥādīth al-arba'īn* in order to defend the Mawlawī order and mysticism with ḥadīths. Therefore, since the science of ḥadīth has an important place in this book, it is important to examine the *Sharḥ aḥādīth al-arba'īn*. Accordingly, in the paper, forty ḥadīths chosen by Ismā'īl Anqarawī in the context of *Sharḥ aḥādīth al-arba'īn* will be discussed in terms of authenticity. From this point of view, the place of each narration in the ḥadīth sources will be determined and examined and examined one by one.

Keywords: Ḥadīth, Sufism, Ismā'īl Anqarawī, *Sharḥ aḥādīth al-arba'īn*, Mawlawism.

Erken Dönem İslâm Tarihçilerinin Cemel Ashâbı'nın Oluşum Sebeplerine Yaklaşımları

Muhsin Düğeroğlu*

Öz: Cemel Savaşı İslâm tarihinin önemli olaylarından birisidir. Bu çalışma, Cemel Savaşı'nda muhalif grup olarak gözüken *Cemel Ashabı*'nın oluşum nedenlerine dair erken dönem İslâm tarihçilerinin aktarımlarını ve bu aktarımların sebeplerini etmeyi amaçlamaktadır. Sonuçları itibariyle çok önemli olan böylesine bir savaşın doğru bir şekilde aktarılması olayın kendisi kadar önem arz etmektedir. Ele alınan savaşta iki tarafta da ashabın önemli isimlerinin bulunması, tarihçilerin konuyu ele alma ve nakletme biçimlerini etkilemiş gözükmektedir. Bilhassa Hz. Âişe, Zübeyr b. Avvâm ve Talha b. Ubeydullah'ın öncülük ettiği *Cemel Ashabı*'nın ne amaç ve sebeple bir araya geldiği hususu tarihçiler tarafından birbirinden farklı versiyonlarda aktarılmıştır. Farklı rivayetlerin nedeni, ele aldığımız müellifler için değişik sebeplere dayanmış gözükmektedir. Bu farklılıklar, müelliflerin tarih anlayışları, metodolojileri/yöntemleri, Hz. Ali'ye bakış açıları ve sahâbe algılarıyla alakalı gözükmektedir. Ele alınan konu ile ilgili tüm kaynakların incelenmesi mümkün olmadığından daha çok konuyla ilgili, farklı ve çeşitli sebeplere değinen kaynaklar tercih edilmiştir. Bu kaynaklar; Dîneverî'nin (ö. 282/895) *Ahbâru't-Tıvâl*'i, Ya'kûbî'nin (ö.292/905'ten sonra) *Târîhu'l-Ya'kûbî*'si, Taberî'nin (ö. 310/923) *Târîhu'l-Ümem ve'l-Mulûk*'u, ve Mes'ûdî'nin (ö.345/956) *Murûcu'z-Zeheb*'i'dir. Ölüm tarihi açısından baktığımızda ilk ele aldığımız müellif olan Dîneverî, Cemel Ashâbı'nın oluşum sebeplerini naklederken Hz. Âişe, Zübeyr b. Avvâm ve Talha b. Ubeydullah'ın olayın merkezinde yer aldığını belirterek bu isimlerin, Hz. Osman'ın öldürülmesinden Hz. Ali'yi mesul tutmalarını ana etken olarak göstermektedir. Ya'kûbî ise, Cemel Savaşı'na giden süreci aktarırken Hz. Aişe'yi daha az zikrederek, Zübeyr ve Talha odaklı bir kurgu tercih etmiştir. Ona göre bu iki önemli sahâbînin vali olma talepleri Cemel Ashabı'nın temel sebebini oluşturmaktır. Taberî, Cemel Ashâbı'nın oluşum sebepleri ile ilgili en çok rivayeti nakleden müelliftir. O, ilk olarak Cemel Ashâbı'nın oluşumunda, Hz. Âişe, Zübeyr ve Talha merkezli alan rivayetlere yer vermektedir. Akabinde Hz. Âişe'yi muhalif oluşumun merkezine koyan nakillerde bulunmuş, son olarak Zübeyr ve Talha'nın halife olma isteklerinin temel neden olduğu

* Arş. Gör., Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi, muhsindugerogluybu@gmail.com

bilgilerini içeren rivayetleri nakletmiştir. Mes‘ûdî ise Hz. Ali karşıtı hareketin oluşumunda tek bir şahsın üzerinde durmamış, Hz. Osman’ın kanının intikamının alınması için mezkûr üç sahâbîye ilaveten Benî Ümeyye mensuplarına da dikkat çekmiştir. Muhalif hareketin oluşumunda Benî Ümeyye mensuplarının etkilerine değinmesi, sadece Mes ‘ûdî’ye has bir durumdur.

Anahtar Kelimeler: Cemel, Dîneverî, Ya‘kûbî, Taberî, Mes‘ûdî.

Approach of Early Islamic Historions to The Causes of Formation of Gruop of The Jamel

Abstract: This study aims to determine the causes of the Battle of Jamel, one of the most important events in Islamic history, the transfers of early Islamic historians on the causes of the war and the causes of these transfers. Accurate transmission of such a war, which is very important as a result, is as important as the event itself. The presence of important names of ashab on both sides of the battle seems to have influenced the way historians handled and conveyed the issue. In particular, the purpose and reason for which The Group of the Jamel, Hz. Aişe, Zubeyr b. Avvâm and Talha b Ubeydullah, came together has been conveyed by historians in different versions. The reason for the different rumors seems to be based on different reasons for the authors we have covered. These differences may be related to the history understandings/methods of the authors, their perspectives on Hz. Ali and their perception of the companion. Since it is not possible to examine all the resources related to the subject discussed, more relevant, different and various sources are preferred. These resources include; *Ahbâru't-Tivâl* of Dîneverî (d.282/895), *Târîhu'l-Ya'kûbî* of Ya'kûbî (after 292/905), Taberî’s (d.310/923) *Târîhu'l-umem and'l-mulûk,* and *Murûcu'z-zeheb* of Mes'ûdî (d.345/956). In terms of the date of death, Dîneverî, the first author we discussed, stated that Hz. Aişe, Zubeyr b. Avvâm and Talha b. Ubeydullah were at the center of the incident while conveying the reasons for the formation of Group of the Jamel, citing the fact that these names held Hz. Ali responsible for the murder of Hz. Osman as the main factor. Ya'kûbî, on the other hand, preferred a fiction focused on Zubeyr and Talha, mentioning Hz. Ayşe less when conveying the process leading up to the Battle of Jamel.According to him, the demands of these two important owners to become governors constitute the main reason for Group of Jamel. Taberî is the author who conveyed the most narrative about the reasons for the formation of Group of. He first mentioned the area based in Hz. Aisha, Zubeyr and Talha in

the formation of Group of Jamel. He then made transfers that put Hz. Ayşe at the center of the opposition formation, and finally conveyed the narratives containing the main reasons for Zubeyr and Talha's desire to become caliphs. Mes'ûdî did not dwell on a single person in the formation of the anti-Ali movement, and drew attention to the members of Benî Umeyye in addition to the three sahabîs who were responsible for avenging the blood of Hz. Osman.It is unique to Mes'ûdî that he mentioned the effects of benî umyyad members in the formation of the opposition movement.

Keywords: Jamel, Dîneverî, Ya‘kûbî, Taberî, Mes‘ûdî.

İbrahim Sarıçam'ın Hayatı, İslâm Tarihçiliği ve Eserleri

Abdurrahim Ceylani*

Öz: Biyografi ya da yaşam öyküsü, bir insanın yaşamındaki olayların belirli bir sıraya göre anlatıldığı edebiyat türüdür. Bilimsel biyografi kişinin hayatının eleştirisel bir tutumla, araştırma ve incelemelere dayalı olarak anlatıldığı biyografi türüdür.

Biyografi bir şahsın hayatını, çalışma yöntemlerinii, izlediği yolu ve eserlerini inceler. Bu ise genç nesle ışık ve yürüyecek yol göstermektedir. Türkiye'de ne yazık ki biyografi özellikle bilimsel biyografi çalışması yok denecek kadar az yapılmaktadır. Özellikle İslâm tarihi alanında yok denecek kadar azdır. Bu hususta İslâm tarihi alanında biyografi kültürü oluşturmak, Türk hocalarımızı ölümsüzleştirmek ve gençlere yol göstermek için rahmetli hocamız İbrahim Sarıçam'ın hayatını bilimsel biyografi türünde incelemeye karar verdik.

Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi İslâm Tarihi Anabilim Dalı öğretim üyesi İbrahim Sarıçam; üniversitede verdiği dersleri, yazdığı kitap, makale ve bildirileri, düzenlediği ulusal ve uluslararası bilimsel toplantılar ile günümüzde İslâm tarihi ve Peygamber Efendimiz (sav)'in hayatı konusunda önemli eserler vererek gelecek nesillere kalıcı izler bırakmıştır. Yetiştirdiği binlerce öğrencisi için, o her zaman, her açıdan örnek alınan bir ufuk insanı olmuş; reklamsız, şatafatsız hayatı ile her zaman bu milletin hayrına işler yapmıştır.

Ömrünün önemli bir kısmını Hz. Peygamber (sav.)'i tanımaya ve tanıtmaya çalışmakla geçiren İbrahim Sarıçam hayatının son yıllarında yakalandığı hastalıktan muzdarip olmuştur. Bu dönemde de kıymetli eserler telif etmekten geri durmayıp, son zamanlarında bile derslerine girmeye, eserlerini tamamlamaya çalışmıştır. 6 Mayıs 2017 Salı günü hastalığına yenik düşmüş, çok sevdiği, yıllarını geçirdiği Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi bahçesinde 64 yaşında iken vefat etmiştir.

Bu çalışma, kıymetli İbrahim Sarıçam'ın ailesine, dostlarına öğrencilerine bir hediye; tanımak isteyenler için ise hayatı, tarihçiliği ve kişiliği hakkında istifade edebilecekleri kaynak olmayı hedeflemektedir.

* Yüksek Lisans Öğrencisi, AYBÜ İslâm Tarihi ve Sanatları, Kastamonu Jandarma Komando Eğitim Alay Komutanlığı, ceylani.abdurrahim@gmail.com

Anahtar Kelimeler: İbrahim, Sarıçam, Biyografi, Siyer, İslâm Tarihi.

İbrahim Sarıçam's Life, Islamic Historiography and Works

Abstract: A biography or life story is a type of literature in which the events in a person's life are told in a certain order. Scientific biography: It is a type of biography in which the person's life is told with a critical attitude, based on research and investigations.

Biography examines a person's life, working methods, path and works. This shows the young generation the light and the way to walk. Unfortunately, in Turkey, biography, especially scientific biography studies are almost non-existent. Especially in the field of Islamic history, it is almost non-existent. In this regard, we decided to examine the life of our late teacher İbrahim Sarıçam in the form of a scientific biography in order to create a biography culture in the field of Islamic history, to immortalize our Turkish teachers and to guide the youth.

İbrahim Sarıçam, lecturer at Ankara University, Faculty of Theology, Department of Islamic History; He left a lasting impression on future generations by giving important works on the history of Islam and the life of our Prophet (saas) through the lectures he gave at the university, the books, articles and papers he wrote, and the national and international scientific meetings he organized. For the thousands of students he has trained, he has always been a person of the horizon, who is taken as an example in every respect; he has always done things for the good of this nation with his ad-free, gaudy life.

Most of his life, Mr. İbrahim Sarıçam, who spent his time trying to get to know and promote the Prophet (pbuh), suffered from the disease he contracted in the last years of his life. In this period, he did not hesitate to copy valuable works, and even in his last days, he tried to attend his classes and complete his works. He succumbed to his illness on Tuesday, May 6, 2017, and died at the age of 64 in the garden of Ankara University Faculty of Theology, where he loved and spent many years.

This work is a gift to the family, friends and students of the precious İbrahim Sarıçam; For those who want to know about his life, historiography and personality, it aims to be a resource that they can benefit from.

Keywords: İbrahim, Sarıçam, Biography, Siyer, History of Islam.

Bektaşî Erkânnamelerinde Tarihî Perspektifler

Mehmet Çakırtaş*

Öz: İslâm medeniyeti tarihinin önemli unsurlarından biri de tasavvuf kurumudur. Tasavvuf geleneğimizin ana damarlarından biri olan Bektaşîlik, tarihimizde önemli etki ve dönüşümlere öncülük etmiş ve bu süreçte kendisi de evrilerek yeni formlar hâlinde varlığını sürdürmüştür.

Herhangi bir dinin, mezhebin, felsefî bir akımın veya öğretinin ayakta kalabilmesi ve varlığını sürdürebilmesi için takipçilerince benimsenmiş belirli formlara göre şekillenmiş özel metinlere ihtiyacı vardır. Bu tür yapıların hayatta kalmaları, büyük oranda sahip oldukları yazılı metinlerine bağlıdır. Öğretinin tarihî referansları ile felsefî arka planını da içeren bu eserler, aynı zamanda müntesibin, hayata dair algılarının oluşmasına da yardımcı olmaktadır.

Anadolu irfan geleneğinin önemli bir unsuru olan Bektaşîliğin de tarihî süreç içerisinde yol ve esaslarına ilişkin çeşitli eserler ortaya konmuştur. Bu eser türlerinin en önemlilerinden birisi de Erkânnamelerdir. Erkânnameler, 13. yüzyılda yaşamış Hacı Bektâş-ı Velî'nin öğretilerinin ilk olarak 14 ve 15. yüzyıllarda yaşayan Kaygusuz Abdal tarafından kaleme alınmasıyla başlayan ve ardından 15 ve 16. yüzyıllarda yaşamış olan Balım Sultan'ın tekâmül ettirmesi ile devam eden bir geleneğin manzum ve nesir şeklindeki ürünleridir. Bu eserlerde, Bektaşîliğin başta inanç ve ahlak ilkeleriyle ilgili konular olmak üzere ilâhî aşk, Hz. Muhammed ve Ehl-i Beyt sevgisi, Hz. Ali ve onun soyundan gelenlere övgü, onların düşmanlarından teberrâ ve dostlarına tevellâ etme gibi farklı konular değişik üsluplarla ele alınmıştır.

Bu bildiride, Bektaşî Erkânnamelerinde yer alan tarihî perspektifler değerlendirilmiştir. Erkânnameler, Bektaşîlik yoluna dair tarihî referanslara da yer vermesi nedeniyle öğretinin oluşmasındaki arka plana dair veriler de sunmaktadır. Bu eserlerde başta Kur'ân ve Sünnet olmak üzere Hz. Muhammed, Hz. Fatıma, Hz. Ali, Hz. Hüseyin ile birçok tarihî kişiliğe ve Kerbelâ gibi değişik tarihî mekânlara atıflarda bulunulmuştur. Ayrıca özellikle bu yola tabi

* Doç. Dr. Daire Başkanı, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu, RTÜK Head of Department, Radio and Television Supreme Council Ankara/Turkey, m_cakirtas@hotmail.com ORCID: 0000-0002-2221-1509.

olanların zihin ve gönül dünyalarında olumsuz yönleriyle yer etmiş Yezid gibi şahsiyetlere ve Kerbelâ faciası gibi hadiselere dönük atıflar yapılmak suretiyle bir tarih bilinci inşa ettikleri görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: İslâm Tarihi, Bektaşîlik, Erkânname, Kerbelâ, Ehl-i Beyt.

Historical Perspectives in Bektashi Erkannames

Abstract: One of the important elements of the History of Islamic Civilization is the institution of Sufism. Bektashism, one of the main veins of our Sufi tradition, has pioneered important effects and transformations in our history, and in this process, it has evolved and continued its existence in new forms.

In order for any religion, sect, philosophical movement or doctrine to survive and survive, it needs special texts shaped according to certain forms adopted by its followers. The survival of such structures largely depends on their written texts. These works, which include the historical references and philosophical background of the doctrine, also help the followers to form their perceptions about life.

Various works related to the ways and principles of Bektashism, which is an important element of the Anatolian lore tradition, have been revealed in the historical process. One of the most important of these types of works is Erkannames. Erkannames are the products of a tradition in the form of verse and prose, which started with the writing of the teachings of Hacı Bektaş Veli, who lived in the 13th century, by Kaygusuz Abdal, who lived in the 14th and 15th centuries, and then continued with the evolution of Balım Sultan, who lived in the 15th and 16th centuries. In these works, in particular about the belief and moral principles of Bektashism, different subjects such as divine love, the love of the Prophet Muhammad and the Ehl-i Beyt, the praise of Hazrat Ali and his descendants, the teberra from their enemies and the tavalla of their friends, are handled in different styles.

In this paper, historical perspectives in Bektashi Erkannames are evaluated. The Erkannames also provide data on the background in the formation of the doctrine, as they include historical references to the Bektashi way. In these works, especially the Qur'an and Sunnah, Hz. Along with Muhammad, Hazrat Fatima, Hazrat Ali, and Hazrat Hussein, references were made to many historical personalities and to different historical places such as Karbala. In addition, it is seen that especially those who follow this path have built a historical consciousness by making references to personalities such as Yazid, who have negative aspects in their minds and hearts, and to events such as the Karbala disaster.

Keywords: History of Islam, Bektashism, Erkanname, Karbala, Ehl-i Beyt.

Hz. Peygamber'in Sahâbeye Vefası -Üsâme b. Zeyd Örneği-

Cafer Acar*

Öz: İnsan, erdemli davranışlarıyla huzura erişir. İnsanın yeryüzündeki hayat mücadelesi bir erdemli olma mücadelesidir. Vefa kavramı da bu erdemlerdendir. Vefa, insanın gördüğü iyilikleri unutmamasıdır. Vefayı sadakat kelimesiyle de ifade edebiliriz. Rahmet Peygamberi Hz. Muhammed, vefa ve sadakatin en kıymetli örneklerini hayatında ortaya koymuştur. Allah Resulü, risâlet mücadelesini birlikte verdiği muhacir ve ensara karşı yüksek bir vefa göstermiştir. Onların kıymetine hiçbir zaman halel getirmemiştir. Ensar da bundan nasibini almıştır. Örneğin maddî imkânları özellikle hicret vesilesiyle mal ve mülklerinden yoksun kalan muhacirlere tahsis ederken kendisine bir gün galip gelmesi durumunda Medinelileri terkedip terketmeyeceğini soran ensara mensup Müslümanlara tercihinin Ensardan yana olduğunu övgüyle birlikte dile getirmesi onun vefasının ilk elden akla gelen örnekleridir.

Bu bildiride, vefa örneği peygamberimizin çok sevdiği ve hibbü rasûlillâh olarak meşhur olmuş Zeyd b. Harise'nin oğlu Üsâme b. Zeyd ile olan vefa temelli ilişkileri ele alınmıştır. Üsâme de babası gibi peygamberimizin çok sevdiği ve terbiyesinde yetişen genç sahâbîlerdendi. Kendisine peygamberimizin sevdiğinin sevdiği anlamında hıbbü hibbi rasûlillâh künyesi verilmişti. Peygamberimiz Üsâme b. Zeyd'i, azadlısı ve bir zamanlar evladı olarak gördüğü ve Mute'de şehit olan Zeyd b. Harise'nin adeta emaneti olarak görüyor ve onu gözü gibi koruyordu. Küçük yaşlarında iken onun başına gelenler karşısında çok hassas davranırdı. Bir kaza sonrası Üsâme yaralandığında hemen onunla ilgilenmiş ve yarasını bizzat temizlemişti. Mekke müşriklerinden Hakîm b. Hizâm, Resûlullah'a Yemen hükümdarlarından Seyf b. Zûyezen'e ait bir elbiseyi hediye etmek istemiş, Resûlullah müşriklerden hediye kabul edemeyeceğini söyleyerek elbiseyi 50 dinara satın almış, sadece bir cuma günü giydikten sonra Üsâme'ye giydirmiştir.

Peygamberimizin Üsâme ile ilgili en önemli tasarrufu şüphesiz ki sahâbenin ileri gelenlerinin olduğu bir atmosferde onu ordu komutanı olarak görevlendirmesidir. Bu ordu daha sonraki yıllarda ve tarih kitaplarında Üsâme Ordusu olarak maruf olmuştur. Bazıları Resûlullah'ın, Hz. Ebû Bekir ile Ömer gibi sahâbîlerin bulunduğu bir orduya âzatlı bir

* Doç. Dr. Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, İslami İlimler Fakültesi, İslâm Tarihi ve Sanatları Bölümü, cacar@ybu.edu.tr ORCID: 0000-0003-1818-5958.

kölenin genç ve tecrübesiz oğlunu kumandan tayin etmesini eleştirmeye başlamıştı. Bunu duyan Hz. Peygamber mescide gitti; Zeyd b. Hârise'yi Mûte Savaşı için kumandan tayin ettiği günleri hatırlatarak, "Daha önce onun babasını kumandan tayin etmeme de karşı çıkmıştınız. Babası kumandanlığa nasıl lâyıksa oğlu da lâyıktır" diyerek itirazların yersizliğini belirtmiştir.

Üsâme de peygamerimizden aldığı terbiye ile onun hatırına çok kıymet vermiştir. Onun üzecek davranışlar noktasında hayli hassas davranmıştır. Peygamberimizin kendisine verdiği bu kıymet nedeniyle olsa gerek tüm gazve ve seriyyelerde çok istekli olmuştur. Resûl-i Ekrem, yaşının küçüklüğünden dolayı Üsâme'nin Uhud Gazvesi'ne katılmasına izin vermeyince Üsâme çok üzülüp ağlamış, Hendek Gazvesi öncesinde boyunu biraz daha uzun göstermeye çalışarak Resûlullah'a gelmiş, Resûlullah da ona şefkat gösterip savaşa katılmasına izin vermiştir. Huneyn gazvesinde insanların peygamberimizin etrafından dağılıp uzaklaştıkları bir ortamda o peygamberimizin etrafından kümelenen birkaç sahâbîden biri olmuştur. Veda haccında da peygamberimizin yakınında olanlardan biridir. Onun yüksek vefasına dair örnekler peygamber terbiyesinde yetişen bir gencin hayat hikâyesini yansıtmaktadır.

Anahtar Kelimeler: İslâm Tarihi, Siyer, Hz. Muhammed, Üsâme b. Zeyd, Vefa.

The Loyalty of the Prophet to the Companions -The Example of Usama b. Zayd-

Abstract: Man attains peace with his virtuous acts. Man's struggle for life on earth is a struggle to be virtuous. The concept of loyalty is one of these virtues. Loyalty is not forgetting the goods that one sees. We can also express loyalty with the word sadaga. The Prophet of Mercy Muhammad revealed the most precious examples of fidelity and loyalty in his life. The Messenger of Allah showed great loyalty to the Muhajir and Ansar with whom he make effort for the prophethood. It has never detracted from their value. The Ansar also got their share from this. For example, while he was allocating financial means to the immigrants who were deprived of their possessions, especially on the occasion of the migration, he praised the Ansar who asked Muslims if he would leave the people of Madinah if he was victorious one day, and praised him as an example of his loyalty.

In this statement, Zayd b. Harise's son Usama and his fidelity-based relations with Zayd has been the subject. Like his father, Usama was one of the young Companions whom our Prophet loved very much and was brought up in his upbringing. He was given the tag *Hıbbü Hibbi rasulillah*, meaning that what our Prophet loves is loved.

Our Prophet He regarded it as a trust for Zayd and protected him like his eyes. He was very sensitive to what happened to him when he was young. When Osama was injured after an accident, he immediately took care of him and cleaned his wound himself. Hakîm b. Hizam was sent to the Messenger of Allah a dress belonging to rulers of Yemen as a gift, the Messenger of Allah said that he could not accept gifts from the polytheists, He gave the dress to Usama.

Undoubtedly, the most important thing of our Prophet about Usama is that he appointed him as the commander of the army in an atmosphere where the notables of the Companions were present. This army was known as the Usama Army in later years and history books. Some of the people began to criticize the appointment of the young and inexperienced son of a freed slave as the commander of an army of Companions such as Abu Bakr and Omar. Hearing this, The Prophet went to the mosque; Recalling the days when he appointed Zayd b. Harise as the commander for the Battle of Mute, he said, "You were also opposed to appointing his father as commander before. He stated that the objections were unfounded by saying that his son is worthy of the command, just as his father is worthy of the command.

Usama also gave great importance to his memory with the upbringing he received from our prophet. He was very sensitive about the behaviors that would upset him. He was very enthusiastic in all wars and military campaigns, probably because of this value given to him by our Prophet. When the Messenger of Allah did not allow Usama to participate in the Battle of Uhud because of his young age, Usama got very upset and cried. During the Hunayn expedition, in an environment where people dispersed and moved away from our Prophet, he became one of the few Companions who clustered around our Prophet. He is one of those who were close to our prophet during the farewell pilgrimage. Examples of his high fidelity reflect the life story of a young man who was brought up in the upbringing of a prophet.

Keywords: History of Islam, Sirah, Mohamed, Usame, Loyality.

İstanbul Mehmed Saîd Efendi Vakfı Üzerine Bir Müzakere

Mehmet Aykaç*

Öz: Vakıf, Osmanlı medeniyetinin hizmet geleneğinde önemli bir yere sahiptir. Toplumun önde gelen, tanınmış insanları, devlet adamları, zengin kimseler insana yönelik hizmetlerin görülmesine destek olmak için uhrevî amaçlarla mallarını vakfetmişlerdir. Merhum el-Hac Mehmed Efendi oğlu Mehmed Saîd Efendi de bu insanlardan biridir. Milâdî on sekizinci asırda, İstanbul'da, yaşamış, Sarac hâne-i Kebir yakınında, Dülgeroğlu Mahallesi sakini olup, ashab-ı hayrattandır. Hayır ve hizmet işlerine ömrünü adadığı anlaşılmaktadır. Lakin hayatı hakkında detaylı bilgilere ulaşılamamıştır. 1207/1793 tarihli vakfiyenin mahkemedeki tescilinde mütevelli kıldığı Ömer oğlu İbrahim Efendi'yi şahit tutarak mahallini ve hududunu tarif ettiği, kimden ve kaç paraya satın aldığını belirttiği İstanbul'un farklı mahallelerinde yer alan pek çok mülkünü vakfetmiştir. Vakfedilen menkul ve gayr-i menkuller arasında özellikle iki katlı, meyve bahçeli ağaçların ve havuzun bulunduğu çok sayıda odası, divan hânesi, sofası, mutfağı, balkonlu hamamı, mahzeni, bahçıvan odası, ahırı, avlusu, su kuyusu bulunan, etrafı taş duvar ile çevrili köşk tabir edilen evler ve diğer müstakil evler, çok çeşitli mesleklerin icra edildiği dükkânlar, kayık hâne, evlerde kullanılan mutfak gereçleri, diğer eşya ve manzara levhaları dikkat çekmektedir. Vakfedilen gayr-i menkulleri, bu günkü İstanbul'un tam merkezinde ve güzide mekânlarda, Anadolu ve Avrupa yakasında tarihî geçmişi olan kadim semtlerde yer alan Mehmed Said Efendi vakfiyesi ile ilgili müstakil bir çalışma bulunmamaktadır. 3 Zilkade 1207/12 Haziran 1793 tarihinde Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olan belgede vakfedilen emlak sayıldıktan sonra, bunların kimler tarafından ve nasıl yönetileceği, ne amaçla kullanılacağı, kiraya veriliş şekli ve kira bedeli belirtilmiştir. Vakıf gelirlerinin kimlere ve nerelere ne miktarda ve hangi periyotlarla sarf edileceği de beyan edilmiştir. Geleneksel vakfiye metinlerinin son bölümünde yer alan; vakfın korunmasına ve devamlılığına işaret eden, vakıf mallarına zarar verenlere yönelik beddua cümleleri, üzerinde çalıştığımız vakfiyede de mevcuttur. Vakıf mallarının bu günkü durumuna ait elimizde net bilgiler bulunmamaktadır.

Anahtar Kelimeler: İslâm Medeniyeti, İstanbul, Mehmed Said Efendi, Vakfiye.

* Dr., Yunus Emre Enstitüsü Katar/Doha Türk Kültür Merkezi Kurucu Müdürü.

Istanbul Mehmed Said Efendi Foundation

Abstract: The foundation has an important place in the service tradition of Ottoman Civilization. The prominent and well-known people of the society, statesmen and wealthy people have donated their properties for otherworldly purposes to support the provision of services for humanity. Mehmed Said Efendi, son of the late al-Hac Mehmed Efendi, is one of these people. He lived in Istanbul in the eighteenth century Gregorian, is a resident of Dulgeroglu Neighborhood, near Sarac hâne-i Kebir, and is one of the companions of hayrat. It is understood that he devoted his life to charity and service works. However, detailed information about his life could not be reached. He donated many properties located in different neighborhoods of Istanbul, where he described the place and borders, from whom and for how much money he bought, by holding as a witness the son of Omer, İbrahim Efendi, whom he made trustee in the registration of the charter of 1207/1793 at the court. Among the immovable and immovable properties that were donated, a two-storey pavilion surrounded by a stone wall, with many rooms, divan hane, sofa, kitchen, bath with balcony, cellar, gardener's room, barn, courtyard, water well, with orchard trees and swimming pool. The so-called houses and other detached houses, the shops where various professions are practiced, the boathouse, the kitchen utensils used in the houses, other goods and landscape plates draw attention. There is no independent study on the foundation of Mehmed Said Efendi, whose donated real estates are located in the very center of today's Istanbul and in distinguished places, in ancient districts with a historical past on the Anatolian and European sides. In the document, written in Ottoman Turkish on 3 Dhu'l-Qada 1207/12 June 1793, after counting the donated real estate, by whom and how they will be managed, for what purpose they will be used, the way they are leased out and the rental price are stated. It has also been declared to whom and where the foundation revenues will be spent, in what amount and in what periods. In the last part of the traditional foundation texts; Curse phrases against those who damage the foundation's properties, pointing to the protection and continuity of the foundation, are also present in the foundation we are working on. We do not have clear information about the current status of the foundation's properties.

Keywords: Islamic Civilization, Istanbul, Mehmed Said Efendi, Foundation.

Cumhuriyet Dönemi Ankara'sında Millî (Resmî) Mimariyi Farklı Bir Okuma

Osman Kayaer - Yakup Civelek*

Öz: Osmanlı döneminde, devletin başkenti olan İstanbul'dan sonra, yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti'nin başkenti ve ülkenin en büyük ikinci Ankara, Anadolu'nun en eski yerleşim yerlerinden biridir. Bu kadim ve cumhuriyetten öncesinde bir Ahi Şehri olan Ankara, Cumhuriyet sonrasında başkent yapılmasıyla kaderi başka bir istikamete doğru evrilmiştir.

Kurtuluş Savaşı'nın merkezi rolünü oynaması Ankara'ya ayrı bir değer katmış, cumhuriyetin kurulup, başkent ilan edilmesiyle, bu kadim şehrin yeni kurulan siyasal rejimin arzu ve düşüncesi istikametinde, yerleştirilmek istenen devlet modelinin mekânsal platformunu ve yeni kent kurgusunun örnek şehri olması amaçlanmıştır.

Ankara, Lozan Antlaşmasından sonra İsmet İnönü ve arkadaşlarının 9 Ekim 1923'te sundukları tek maddelik Ankara'nın başkent olmasına dair kanun tasarısı, 13 Ekim 1923'te kanunlaşarak Ankara, Cumhuriyet Türkiye'sinin başkenti yapılmıştır. Başkent olması ve Cumhuriyetin ilanıyla Ankara, askerî ve sivil bürokrasinin merkezi olmuş, o dönem resmî anlayışına uygun olarak, her alanda çağdaşlaşma hareketlerinin de planlandığı ve uygulandığı bir mekân hâline gelmiştir.

O dönem Almanya'dan getirtilen *Carl Christoph Lörcher, Hermann Jansen* gibi mimarlar marifetiyle devletin resmî ideolojinin gelişim sürecine paralel olarak "Millî Mimari" diye adlandırılan yeni bir mimari tarz oluşturulmaya çalışılmış, ancak bu daha sonraki yıllarda akim kalmıştır. O dönemde II. Meclis Binası (1923), Etnografya Müzesi (1925), Türk Ocağı (1927), İş Bankası Binası (1927), Evkaf Apartmanı (1928), Sergi Salonu (1933), Sümerbank Binası (1937-38) Anıtkabir (1944) vb. pek çok yapı "Millî Mimari" çerçevesinde inşa edilmiştir. Dönemin "Millî Mimari" yaklaşımını, bunun arkasındaki ideolojik saikleri ve gerekçelerini bilmeden ve bunları sağlıklı biçimde değerlendirmeden anlamak mümkün değildir.

Tebliğimizde, günümüzde Ankara'nın mimari bakımdan en değerli binaları olmalarına rağmen, o dönemde "Millî Mimari" projesinin temel felsefesinin ne olduğu, neden

* Osman Kayaer, Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Daire'si Başkanı osmankayaer@gmail.com, Yakup Civelek, Prof. Dr. Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Arap Dili ve Belâgatı Anabilim Dalı, yakup.civelek@gmail.com ORCID: 0000-0002-3448-4723.

sürdürülemediği, akim kalmasının nedenleri üzerinde durulacak, o dönem inşa edilen binaların yapılmasının ardındaki ideolojik saikler tespit edilmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Cumhuriyet Dönemi, Ankara, Millî Mimari, Başkent.

A Different Reading of National Architecture in Ankara in the Republican Era

Abstract: After Istanbul, which was the capital of the state during the Ottoman period, Ankara, the capital of the newly established Republic of Turkey and the second largest in the country, is one of the oldest settlements in Anatolia. Ankara, which was an Ahi City before this ancient and republican period, was made a capital city after the Republic, and its destiny has evolved in another direction.

Playing the central role of the War of Independence added a special value to Ankara, and with the establishment of the republic and its proclamation as the capital, it was aimed that this ancient city be the spatial platform of the state model to be established and the model city of the new urban fiction in the direction of the desire and thought of the newly established political regime.

Ankara, After the Treaty of Lausanne, İsmet İnönü and his friends submitted a single-item draft law to make Ankara the capital city, on October 9, 1923. It was enacted on 13 October 1923 and Ankara was made the capital of the Republic of Turkey. With its being the capital and the proclamation of the Republic, Ankara became the center of the military and civil bureaucracy, and it became a place where modernization movements were planned and implemented in accordance with the official understanding of that period.

With the help of architects such as Carl Christoph Lörcher and Hermann Jansen, who were brought from Germany at that time, a new architectural style called "National Architecture" was tried to be created in parallel with the development process of the official ideology of the state, but this remained ineffective in the following years. At that time, II. Parliament Building (1923), Ethnography Museum (1925), Turkish Hearth (1927), İşbank Building (1927), Evkaf Apartment Building (1928), Exhibition Hall (1933), Sümerbank Building (1937-38) Anıtkabir (1944) etc. Many buildings were built within the framework of national architecture. It is not possible to understand the National Architectural approach of the period without knowing the ideological motives and reasons behind it and evaluating them in a healthy way.

In our paper, we will focus on what the basic philosophy of the "National Architecture" project was at that time, why it could not be sustained, the reasons for its failure, although they are the most architecturally valuable buildings in Ankara today, and the ideological motives behind the construction of the buildings built at that time will be tried to be determined.

Keywords: Republican Period, Ankara, National Architecture, Capital.

İbn Kuteybe'nin *Teʾvîlü müşkili'l-Kurʾân* Adlı Eserinde Kur'ân'ı Anlama ve Yorumlamaya Dair Kullandığı Kelime ve Kavramlar

Mustafa Acar*

Öz: Müşkil kelime olarak müf'il veznindedir. Misl ve şibh (benzeme) anlamına gelmektedir. İki şey arasındaki benzerlik ve ayırt etme zorluğu belirsizliğe sebep olduğunda işkâl kelimesi kullanılır. Müşkil ıstılahta ise; Mânaları itibariyle birbirine çok yakın iki âyetin anlaşılması ile ilgili oluşan ve anlaşılma veya iki âyet arasını yorumlamak için iyi inceleme ve zihin yormayı gerektiren karışık durumdur. Eser 15 babdan oluşmaktadır. Bu babların 8'i belâgata dairdir. Müellif âdeti üzere bu telifinde de uzun bir mukaddime (30 sayfa) yazmıştır. Kur'ân'ın belâgatına dil uzatan, anlaşılması babında şüpheler üretme çabası içinde olanlara reddiye olarak telif etti. İbn Kuteybe'nin ilk telif ettiği kitap olsa da Kur'ân'a yapılan tacizlere karşı savunmacı tutumu diğer eserlerinde de dikkat çekmektedir. *Teʾvîlü muhtelifi'l-hadîs* adlı eserinde de peygamberin hadislerine yönelik Kur'ân'a aykırılığı iddialarına karşı cevaplar vermektedir. Mukaddime ile başladığı bölümde Arapçanın delalet bakımından sahip olduğu derinliğe ve anlam zenginliğine işaret eder. Ayrıca Kur'ân'ın diline eleştiride bulunanların aslında dil alanındaki bilgi birikimlerinin tekâmül etmediğine vurgu yapar. Kur'ân'ın nazmının değerini ancak çok okuyanların, bilgi dağarcığı geniş olanların ve Arap'ın dilde yaptığı sanatların farkında olanların bilebileceğini söyler. Arapçanın hususiyetlerinden ve i'rabından, mecaz anlamların dildeki yerinden bahseder. İncil'in birçok dile çevrildiğini ancak Kur'ân'ın diğer dillerdeki tercümelerinin başarılı olamadığın bunun sebebinin ise acemin Arapçanın mecaz anlamlarına Arap kadar vakıf olmayışı olduğunu ifade eder. Metot bakımından İbn Kuteybe eserinde öncelikle Kur'ân'a rivayet, kıraat farklılıkları ve üslup, nahiv bakımından hatalar bulunduğuna dair veya âyetler arasında tezat iddia ederek eleştiride bulunanların görüşlerini zikreder. İsim zikretmez. Ardından Arap dilinin inceliklerine hâkim olmamaları nedeniyle düştükleri vehimlerine cevap vereceği bablar açar. "Eğer Kur'ân herkes tarafından anlaşılsa idi o vakit âlim ile cahil arasında bir fark kalmazdı." der. Peygamberden ve sahâbenin ileri gelenlerinden verdiği örnekler ile anadili Arapça olan sahâbenin bile bazen Kur'ân'ı anlamada yaşadığı zorluklara işaret eder. Tebliğde İbn Kuteybe'nin bu eserinden örnekler verilecektir. Ayrıca tefsir tevil kavramlarının İbn Kuteybe'de karşılığı aranacaktır.

Anahtar Kelimeler: İbn Kuteybe, Kur'ân, Anlama, Yorumlama.

* Doktora Öğrencisi, Ankara Üniversitesi Temel İslâm Bilimleri Tefsir Anabilim Dalı, Diyanet İşleri Başkanlığı Başkanlık Vaizi, mustafaacar5871@gmail.com

Ibn Kuteybe's Use of the Qur'an on Understanding and Interpretation of the Qur'an

Abstract: Müşkil as a word is in müfil. It means misl and şibh (similarity). In the case of the client; It is a complex situation that occurs about understanding two verses that are very close to each other in terms of their meanings, and that requires good examination and thoughtfulness in order to be understood or to interpret between the two verses. The work consists of 15 chapters. 8 of these chapters are about rhetoric.

The author wrote a long introduction (30 pages) in this manuscript, as is his custom. He wrote it as a refusal to those who slander the rhetoric of the Qur'an and try to create doubts about its understanding. Although it is the first book written by Ibn Qutayba, his defensive attitude against the abuses against the Qur'an draws attention in his other works. In his book, Te'vili Muhtelefi'l Hadis, he gives answers to the claims that the hadiths of the prophet are contrary to the Qur'an. In the chapter that he begins with the Muqaddimah, he points out the depth and richness of meaning that Arabic has in terms of signification.

He also emphasizes that those who criticize the language of the Qur'an do not actually develop their knowledge in the field of language. He says that only those who read the Qur'an a lot, those who have a wide knowledge and who are aware of the arts of the Arabic language can know the value of the verse of the Qur'an. He talks about the features and characteristics of Arabic and the place of metaphorical meanings in the language. He states that the Bible has been translated into many languages, but the translations of the Qur'an in other languages have not been successful because the novice does not have as much knowledge of the metaphorical meanings of Arabic as Arabic. In terms of method, Ibn Qutayba primarily mentions the views of those who criticize the Qur'an by claiming that there are differences in narration, recitation differences, and mistakes in terms of style and syntax, or that there are contradictions between verses. Does not mention name. Then he opens chapters in which he will answer their delusions due to their lack of mastery of the subtleties of the Arabic language. "If the Qur'an was understood by everyone, then there would be no difference between the scholar and the ignorant." der.

With the examples he gave from the Prophet and the notables of the Companions, he points out the difficulties that even the Companions whose mother tongue is Arabic sometimes experience in understanding the Qur'an. In the presentation, examples from this work of Ibn

Qutayba will be given. In addition, the concepts of tafsir and interpretation will be sought in Ibn Qutayba.

Keywords: Ibn Qutayba, Qur'an, Understanding, Interpretation.

Ergenler ve Gençler Arasında İkinci Önde Gelen Vefat Nedeni Olarak İntihar

Ali Fahd*

Öz: Bu çalışma, depresyon, psikolojik sorun ve taciz ilkesini inceleyerek ergen ve gençlerde intihar nedenlerini derinlemesine araştırmayı amaçlamaktadır. Bu çalışma, analitik bir yaklaşımla, gençlerin ve ergenlerin yaşamlarındaki olumsuzlukları intihara yönlendirmede zihniyetlerini değiştirebilecek yerleşik bir gerçeği sağlamak amacıyla dolaylı bir gözlemden yararlanarak her türlü travmayla mücadele eden gençleri ve ergenleri irdeliyor. Ayrıca makale, intihar etmenin temelde insanın mantıksal düşüncesi ve psikolojisi ile ilgili olup olmadığını değerlendirecektir. Son olarak, uygulandığı takdirde intihar oranını en aza indirebilecek bir uygulanabilir çözümler veya öneriler sunacaktır.

Anahtar Kelimeler: İntihar, Depresyon, Gençler, Ölüm, Sebep.

Suicide As the Second Leading Cause of Death Among Adolescents and Youths

Abstract: This study aims to profoundly investigate the causes of suicide among adolescents and youths by examining the principle of depression, mental problem and abuse. Using a content analytical approach, this study scrutinizes all sort of trauma battling youths and adolescents by utilizing an indirect observation in a bid to provide an established fact that can change the mindset of the youths and adolescents in directing their life negativities to suicide. Furthermore, the paper will evaluate whether committing suicide is basically related to Human's logicical thinking and psychology. Finally, it will provide applicable solutions or recommendations that can minimize the rate of suicide if implemented.

Keywords: Suicide, Depression, Teenagers, Death, Cause.

* Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi İslami İlimler Bölümü, Ankara/Türkiye.

Türkiye Sosyal Medyasında Hz. Peygamber Aleyhtarlığı

Leyla Nur Göktaş*

Öz: Yüce Allah tarafından insanlığa gönderilmiş son nebi olan Hz. Peygamber'i (s.a.v) doğru anlamak, onun temsil ettiği İslâm dininin anlaşılması, tanıtılması ve yaşanması adına büyük önem taşımaktadır. Nitekim, Hz. Peygamber İslâm dinini ve Kur'ân-ı Kerim'i hayatının her alanına aksettirmiş, bütün insanlığa örnek olmuştur. Onun iyi tanınması ve tanıtılması İslâm dininin tahrifine yol açabilecek akımların da önüne geçecektir. Çalışmamıza ilk olarak risâlet dönemi Hz. Peygamber aleyhtarlığı ile başlayacağız. İslâmiyet'in nazil olduğu Arap yarımadasında toplum vahiyden oldukça uzak atalarının gelenek inançlarına dayalı bir hayat sürmekteydi. Araplar için nesep ve soy bağı, kabilecilik gibi etkenler her şeyden önde tutuluyordu. İnsanların toplumdaki konumları ve fiilleri bu etkenlere bağlı olarak şekilleniyordu. Ancak İslâm dini var olanın aksine yeni bir yaşam biçimi öngörmekteydi. Buna bağlı olarak Hz. Peygamber ile kavmi karşı karşıya gelmiş, Hz. Peygamber aleyhtarlığının ilk örnekleri vuku bulmuştur. Hz. Peygamber ve ona tabi olanlar müşriklerin iftiralarına, alaycı yaklaşım ve küçümsemelerine maruz kalmışlardır. Bu aleyhtarlık genel boykota kadar uzanmış, Hz. Peygamber'e ve ona inananlara çeşitli eziyet ve işkenceler yapılmıştır. Geçmişten günümüze bu aleyhtarlık çeşitli araç ve yöntemler değiştirerek süregelmiştir.

Çalışmamızın ikinci bölümünde ise, Türkiye Sosyal Medyası'nda Hz. Peygamber aleyhtarlığından, bu amaçla kurulmuş internet ortamlarından, bu alanda temayüz etmiş kişilerden ve Hz. Peygamber aleyhinde kullanılan konulara yer vereceğiz. Hz. Peygamber aleyhinde kullanılan konuların bazıları; Hz. Peygamber'in Hz. Zeynep ile evliliği, çok eşlilik, miras ve İslâm dininde şahitlik meselesidir.

Hz. Peygamber'e ve İslâm'a karşı art niyetle kullanılan bir diğer konu ise Hz. Peygamber'in Hz. Aişe ile olan evliliğidir. Bu arada ihtilafa düşülen kısım Hz. Aişe'nin evlendiğinde kaç yaşında olduğu hususudur. Kaynaklarda Hz. Aişe'nin yaşı hakkında farklı rivayetler bulunmaktadır. Bu durum da konunun tartışılagelmesine sebebiyet vermiştir. Çalışmamıza konu olan sosyal medyada aleyhtarlık yapan kişilerin kaynak olarak Hz. Aişe'nin Kütüb-i Sitte'deki rivayeti en temel delillerinden birini teşkil etmektedir. Hz. Aişe'nin küçük yaşta evlendiği ile alakalı rivayetlerin ilk dönem kaynaklarında yer alması dolayısıyla güvenilir

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi İslâm Tarihi ve Sanatları Anabilim Dalı, bilir4606@gmail.com

olarak kabul ettiğimiz Hadis ve İslâm tarihi eserlerinden olması cihetiyle muteber kabul etmekteyiz. Buradan hareketle Hz. Aişe'nin evlilik yaşının küçültülmesi ya da büyültülmesinden ziyade tarihî verilere ve kaynaklara uygun bir şekilde değerlendirilmesi gerektiğini düşünmekteyiz. Kaldı ki bu konu o dönemde Hz. Peygamber'e her koşul ve fırsatta saldırma eğilimi içinde olan, onu itibarsızlaştırmak adına elinden geleni yapan müşrikler ve farklı dinî inanç mensupları tarafından hiçbir şekilde mevzubahis edilmemesi de bu evliliğin dönemin şartlarına uygun olduğunu gösterir. Bu evlilik, o günün örf ve adetlerine aykırı bir fiil olsa toplum tarafından muhakkak tepki görür, bu olay müşrikler tarafından Hz. Peygamber'e ve İslâm'a karşı çıkmak adına propaganda malzemesi olarak kullanılırdı. Öngörü ve feraset sahibi olan Hz. Peygamber de toplum tarafından böyle bir tepkiyle karşılaşacağını bilir, öyle bir eyleme yeltenmezdi diye düşünmekteyiz.

Bu evlilikle ilgili bahse konu olan diğer husus ise, sıcak bölgelerde iklim şartları gereği Arap kadınlarının kendilerine has bir şekilde çabucak gelişim göstermeleri, erken yaşlarda ergen olmalarından bahsedebiliriz. İklim şartları ve coğrafi etkenler kadınların yaşça daha küçük yaşlarda ergen olduklarından evliliklerinin de bu yaşlarda yapıldığından bahsedebiliriz. Hz. Aişe'nin de Hz. Peygamber'den önce Cübeyr b. Mut'im ile nişanlı olması, döneminin kaynaklarda geçtiği üzere o zamanki toplum ve örfe uygun olduğunu gösterir.

Hz. Peygamber aleyhtarlığının yalnızca günümüze has olmadığını, köklerinin İslâmiyet'in doğuşuna kadar dayandı anlaşılmaktadır. Yukarıda kısaca açıklamış olduğumuz gibi çalışmamızda Hz. Peygamber aleyhtarlarının kullanmış olduğu tezlerin temel dayanaklarının güvenilirliği sorgulamamış rivayetlerin kullanılması, geçmişteki olayları günümüzdeki değer yargılarıyla yargılanması ve bazı art niyetli kişilerin çalışması neticesinde ortaya çıktığı anlaşılacaktır. Konunun daha iyi anlaşılabilmesi, bahsi geçen olayların ilk dönem İslâm tarihi kaynaklarından araştırılması ve modern çalışmalarla desteklenmesi ile mümkün olabilir.

Anahtar Kelimeler: Hz. Muhammed, İslâm, Aleyhtarlık, Sosyal Medya.

Prophet Mohammed Hostility on Turkish Social Media

Abstract: Understanding the Prophet, who is the last prophet sent to humanity by Almighty Allah, is of great importance in terms of understanding, promoting and living the religion of Islam he represents. As a matter of fact, the Prophet Muhammad reflected the religion of Islam and the Qur'an in every aspect of his life and set an example for all humanity. Knowing him well and explaining it to people will also prevent the movements that may lead to the distortion of his religion. We will first start our study with the hostility of the Prophet Muhammad during the Risalat period. In the Arabian peninsula, where Islam was revealed, the society was living a life based on the traditional beliefs of its ancestors, who were far from Islam. For the Arabs, factors such as ancestry and tribalism were prioritized above all else. The positions and actions of people in society were shaped depending on these factors. However, the religion of Islam envisaged a new way of life contrary to the existing one. As a result, the Prophet Muhammad and his people came face to face and the first examples of being against the Prophet Muhammad took place. The Prophet Muhammad and his followers faced the slanders, cynicism and contempt of the polytheists. This hostility extended to the general boycott, and various persecution and torture were inflicted on the Prophet Muhammad and those who believed in him. From past to present, this hostility has continued by changing various tools and methods.

In the second part of our study, we will cover the issues used against the Prophet Muhammad in Turkey's Social Media, the internet environments established for this purpose, the people who have come to the fore in this field, and the issues used against the Prophet Muhammad. Some of the topics used against the Prophet Muhammad; The marriage of the Prophet Muhammad with Zeynep is a matter of polygamy, inheritance and witnessing in the Religion of Islam.

Another subject used maliciously against the Prophet Muhammad and Islam is the marriage of the Prophet Muhammad with Aisha. The part that is disputed about this issue is how old Aisha was when she got married. There are different rumors about Aisha's age in the sources. This situation caused the issue to become controversial. People who are against the Prophet Muhammad on social media use Aisha's narration in Kutub-i Sitte as the most important evidence. We accept the rumors about Aisha getting married at a young age as being written in the first period sources and being one of the Hadith and Islamic historical works that we accept as reliable. From this point of view, we think that Aisha's marriage age should be

evaluated in accordance with historical data and sources, rather than decreasing or increasing it. Moreover, the fact that this issue was not mentioned in any way by the polytheists and members of different religious beliefs, who at that time tended to attack the Prophet Muhammad under every circumstance and opportunity and did their best to discredit him, shows that this marriage was in accordance with the conditions of the period. If this marriage were an act contrary to the customs and traditions of that day, it would certainly be criticized by the society, and this event would be used by the polytheists as a propaganda material to hostile the Prophet Muhammad and Islam. We think that the Prophet Muhammad, who had foresight and foresight, knew that he would face such a reaction from the society, and he would not have attempted such a marriage.

The other thing about this marriage is that we can talk about the fact that Arab women grow up quickly and become adolescence at an early age due to the climatic conditions in hot regions. Climatic conditions and geographical factors can talk about the fact that women become adolescents at younger ages, so marriages are made at this age. The fact that Aisha was also engaged with Jubeyr B. Mut'im before the Prophet Muhammad shows that she was at marriage age for the society and customs of that time, as mentioned in the sources.

It is understood that the hostility of the Prophet Muhammad is not unique to the present, and that its roots date back to the birth of Islam. As we have briefly explained above, in our study, it will be understood that the basic basis of the theses used by the hostiles of the Prophet Muhammad emerged as a result of the use of narrations that did not question the reliability, the judgment of past events with current value judgments and the work of some malicious people. A better understanding of the subject may be possible by researching the mentioned events from the sources of the first period of Islamic history and supporting them with modern studies.

Keywords: The Prophet Mohamed, Islam, Hostility, Social Media.

3D Baskının Toplumda Etkisi

Maura Cristina Varandas Sebastiao*

Öz: Yıllar geçtikçe, toplumda birçok şekilde kullanılmak üzere uygulanan, geliştirilmiş veya yeni birçok yöntem ve malzemenin tanıtılmasıyla bağımlılık yapan üretim teknolojileri hızlı ve önemli bir şekilde gelişmektedir. Bu yükseltilmiş ve yeni uygulama yöntemleri, ekolojik, ekonomik ve verimli makineler/araçlar gerektirir. Bu nedenle, mevcut bazı fabrikasyon tekniklerini ilerletmek ve aynı zamanda diğer imkânsız işleri kolaylaştırmak ve yapmak için üç boyutlu baskı teknolojisi üretim piyasasına tanıtıldı.

Bu bağımlılık yaratan üretim süreci, bazı koruyucu çevresel perspektifleri, endüstriyi ve devlet gereksinimlerini karşılamaktadır ve çok popüler hale gelmiştir. Bu nedenle bir iş veya hobi olarak aletler ve farklı nesneler oluşturmak için kullanılmıştır. Organ nakli gibi birçok konuda destek olmak ve çevre kirliliği ile mücadele etmek için tıp alanında da uygulanmıştır.

Anahtar Kelimeler: 3D, Baskı, Toplum, Etki.

The Impact of 3d Printing in the Society

Abstract: Over the years, addictive manufacturing technologies has been developing rapid and significantly with the introduction of many improved or new methods and materials, applied to be used in many ways in the society. These upgraded and new operation procedures require ecological, economical, and efficient machineries. For this reason, it was introduced in the manufacturing marketplace the Three-Dimensional Printing Technology to advance some existing fabrication techniques as well as to facilitate and do other processes impossible works. This addictive manufacturing process satisfies some of the protective environmental perspectives, industry, and government requisites, and has becoming very popular so that has been used to build different objects such as tools as a business or as a hobby. It was also implemented in the medical field to support in many ways such as in organs transplant, and to fight against environmental pollution.

Keywords: 3D, Printing, Society, Impact.

* Master's Degree Student, Department of Mechanical Engineering, Science Faculty, University of Ankara Yıldırım Beyazıt, Ankara, Turkey.

Neo-Kozmopolitlik ile Dinin Yapısal Yıkımı ve Liberal İnsan Hakları Düzeninde Kültürel Meşruiyet: İslâmî Bir Perspektif

Malang Faye*

Öz: İnsan hakları teorisi, bireylere ve gruplara sınıf, renk, inanç ya da bu türden herhangi bir münzevi temel açısından ayrımcılık ve zulüm yapılmasını ahlakî açıdan saldırı olarak kabul eder. Bir bireyin devlete ve topluma karşı özerklik hakkına sahip olduğunu ve bunun yasalarla korunması gerektiğini belirtir. Temel olarak, sosyal ve ekonomik eşitlik için ön koşul olarak kabul edilen siyasî ve sivil özgürlüklere vurgu yapılır. İnsan hakları kavramı bugün dünya çapında kabul görse de esasen batı kökenli olduğu iddia edilmektedir. Makalede İslâm ve insan hakları farklı yönleriyle ele alınmaktadır. Makale, İslâm'ın bir parçası olarak birçok kişi tarafından yanlış yorumlanan İslâm ve Araplaşma arasında ayrım yapmaktadır. Öznel niyet ne olursa olsun, toplumsal değişim toplumsal gerçekliğin belirli bir gerçektir bu bağlamda hatırlamaya değerdir. Toplumsal değişim süreci, bütünleşme-parçalanma, asimilasyon-dışlanma diyalektiğini oluşturur ve buna bağlı olarak toplumsal yapıyı etkiler. Sonuç olarak, gerginlik insan hakları anlayışında içseldir: Birinin özgürlüğündeki bir artış, diğerinin özgürlüğünün kısıtlanmasını gerektirebilir. Batı'nın insan hakları algısından farklı olarak, insan haklarına İslâmi bakış açısı, Allah tarafından insanlığın evrensel yasaları olarak hizmet etmesi için emredilen ilâhî yasalardır. Bu yasaların yasa koyucusu her zaman insana en uygun olanı bildiği için değiştirilmeleri gerekmez. Faydacılık teorisi, hakları İslâmî bir bakış açısıyla kolektif bir iyilik biçiminde açıklamak için tanıtılacaktır. Bildiri, insan haklarının doğal olarak kolektif bir iyiliğin büyük bir yönünü içerdiğini savunuyor. Bu, bireylerin toplumları üzerinde çelişmeyen veya olumsuz sonuçları olmayan haklar yaratmalarını içerir; çünkü İslâm, çatışmayı önlemek için diğerlerinde rollerini açıkça çizerek hem erkeklerin hem de kadınların aktif katılımını öngörür.

Anahtar Kelimeler: Neo-Kozmopolotik, Liberalite, İnsan Hakları, İslâm Sosyolojisi.

Neo-Cosmopolitanism and Structural Subversion of Religion and Cultural Legitimacy in Liberal Human Rights Order: An Islamic Perspective

Abstract: The theory of human rights theory holds discrimination and persecution of individuals and groups on the standpoint of caste, colour, creed, or any form of such ascriptive basis is morally offensive. It states that an individual has a right to autonomy vis-

* Malang Faye/Gambiya

à-vis the state and society, and this right should be protected by the law. Fundamentally, emphases are given to political and civil liberties, which are deemed to be preconditions for social and economic equality. Although the concept of human rights is accepted worldwide today, it is essentially claimed to be western in origin. The article discusses Islam and human rights in different facets. The article differentiates between Islam and Arabanisation which is misinterpreted by many as part of Islam. It is worth remembering in this respect is that irrespective of subjective will, social change is another given fact of social reality. The process of social change generates its dialectics of integration-disintegration, assimilation-exclusion, and accordingly affects the social structure. Consequently, tension is intrinsic to the conception of human rights: an increase in the freedom of one may entail the curtailment of the freedom of another. Unlike the Western perception of human rights, the Islamic viewpoint on human rights is divine laws that were decreed by Allah to serve as universal laws of mankind. They don't have to be altered as The Legislator of those laws knows what best suits human beings at all times. The theory of utilitarianism will be introduced to explain rights in a form of collective good in an Islamic viewpoint. The paper argues that human rights naturally involve a great aspect of a collective good. This involves individuals establishing rights that do not contradict or have negative consequences on their society as Islam teaches active participation of both men and women by clear drawing their roles in other to avoid conflict.

Keywords: Neo-Cosmopolitanism, Liberality, Human Rights, Sociology of Islam.

Dindarlığın Kıskançlık Algısı Üzerine Etkisi Üzerine Psikolojik Bir Araştırma

Hatice Acar Çınar*

Öz: İnsanlar, çeşitli duygularla dünyaya gelmiştir. Bu duyguların bir kısmı kontrol edilmeye ihtiyaç duymaktadır. Aksi halde bunlar gerek bireysel gerekse sosyal olmak üzere birçok alanda sıkıntılara sebebiyet verebilir. Kıskançlık da bu duygulardan birisidir.

Kıskançlık, farklı kavramlarla kullanılsa da diğerlerinden farklı olarak kişinin kendisine ait olanı başkalarının paylaşımına kapatmasıyla ilgilidir. Kıskançlığın oluşabilmesi için mutlaka bir etkinin, sebebin olması gerekmektedir. Bu yönüyle kıskançlık, aynı zamanda sosyal bir niteliğe de sahiptir. Kıskanan, kıskanılan ve rakip olmak üzere üçlü bir yapıya sahip olan kıskançlığın psikolojik, biyolojik, sosyolojik boyutlarının yanısıra (Pines, 2003) dinî bir boyutu da bulunmaktadır. Zira Kur'ân-ı Kerîm ve hadislerde konuyla ilgili birçok veri mevcuttur.

Özetle hem dinî literatürde hem de psikolojisi çalışmalarında daha çok ilişki bazında kıskançlık konusuna yer verilmiştir. Konuyla ilgili farklı kulvarlarda farklı çalışmalar yapılmaktadır. Ancak dindarlık ve kıskançlık çerçevesinde bir çalışmaya araştırmacı rastlamamıştır. Bu yüzden bu çalışmada Sivas İlahiyat Fakültesi öğrencilerinde kıskançlık algısı ve dindarlık bağlamında bir çalışma yürütülmek istenmiştir. Böylelikle dinî yaşayış tarzının kıskançlık algısını ne denli etkilediği ve bunun sosyo-demografik değişkenler bazında nasıl bir ivme kazandığı konusuna açıklık getirilmeye çalışılacaktır. Konuyla ilgili veriler daha sonra paylaşılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Din Psikolojisi, Dindarlık, Kıskançlık, Kur'ân, Kıskançlık Algısı.

A Psychological Study on the Effect of Religiosity on the Perception of Jealousy

Abstract: People are born with various emotions. Some of these emotions need to be controlled. Otherwise, they can cause problems in many areas, both individual and social. Jealousy is one of these emotions.

Although it is used with different concepts, jealousy is related to the person's closing the sharing of what belongs to others, unlike others. For jealousy to occur, there must be an effect, a cause. In this respect, jealousy also has a social character. Jealousy, which has a triple structure as envious, enviable and rival, has a religious dimension as well as

* Dr. Öğr. Üyesi, Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Din Psikolojisi Anabilim Dalı, haticeacar2005@gmail.com ORCID: 0000-0003-4605-9430.

psychological, biological and sociological dimensions (Pines, 2003). Because there is a lot of data on the subject in the Qur'an and hadiths.

In summary, both in the religious literature and in psychology studies, the subject of jealousy is mostly covered on the basis of relationships. Different studies are carried out in different fields on the subject. However, the researcher has not come across a study within the framework of religiosity and jealousy. Therefore, in this study, it was desired to conduct a study in the context of jealousy perception and religiosity among Sivas faculty of theology students. Thus, it will be tried to clarify how much the religious lifestyle affects the perception of jealousy and how it gains momentum on the basis of socio-demographic variables. Relevant data will be shared later.

Keywords: Psychology of Religion, Piety, Jealousy, Qur'an, Jealousy Perception.

Dijital Oyun Bağımlılığı ve Dindarlık İlişkisine Psikolojik Bir Bakış Aşısı

Kader İkiz*

Öz: Küreselleşen dünya ile birlikte dijitalleşme olgusu da paralel bir gelişme göstermiştir. Teknolojinin gelişmesi ile dijital alışveriş, bankacılık, eğitim, oyun vb. birçok alanlar karşımıza çıkmıştır. Bu gelişmeler beraberinde bağımlılık konusunu gündeme getirmektedir. Bağımlılık alanlarından olan ve dünyada sürekli olarak gelişen dijital oyun bağımlılığı günümüz problemleri arasında yerini almıştır.

Bununla beraber dijital bağımlılık başlığı birçok yaş aralığını etkilemektedir. Bu durum gençler ve diğer insanlar için zararlı hale gelmektedir. Bu durumun nedenleri psikolojik ve sosyal farklı etkenlerden kaynaklanmaktadır. Dijital oyunlara ayrılan zamanın artması ve günlük aktivitelerin azalması ile dijital oyun bağımlılığı problemi karşımıza çıkmıştır. Kişilerin günlük aktiviteleri düşmesine rağmen uzun süre oyunun başında durmalarının sebebi ne olabilir sorusu beraberinde psikolojik açıdan araştırmalara konu olmuştur.

Özetle literatürde psikoloji çalışmalarında daha çok dijital oyun bağımlılılığı konusuna psikolojik olarak yaklaşılmıştır. Ancak din psikolojisi alanında yapılan ilgili literatür taramasıyla alana katkı sağlanacaktır. Araştırmacı din psikolojisi alanında ulaşabildiği kaynaklara sadık kalarak bir literatür taraması yapmayı hedeflemiştir. Böylelikle dijital oyun bağımlılığı ve dindarlık konusunda yapılan çalışmalar bir arada sunulacaktır. Konuyla ilgili veriler daha sonra paylaşılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Din Psikolojisi, Dijital Oyun Bağımlılığı, Dindarlık, Dindarlık ve Dijital.

A Psychological Perspective on the Relationship Between Digital Gaming Addiction and Religiosity

Abstract: Along with the globalizing world, the phenomenon of digitalization has also shown a parallel development. With the development of technology, many areas like digital shopping, banking, education, games, etc. have emerged. These developments bring the issue of addiction to the agenda. Digital game addiction, which is one of the addiction areas and constantly developing in the world, has taken its place among today's problems. However, the issue of digital addiction affects many age ranges. This situation becomes

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Din Psikolojisi Anabilim Dalı.

harmful for young people and other people. The reasons for this situation arise from different psychological and social factors.

Because of the increase in time spent for digital games and the decrease in daily activities, the problem of digital game addiction has emerged. The question of "Why people spend too much time with games while their daily activities are decreasing?" has been the subject of psychological research.

Briefly, the subject of digital game addiction has been approached psychologically in the literature of psychological studies. However, the relevant literature review in the psychology of religion will contribute to this field. The researcher aimed to conduct a literature review by sticking to the sources she could reach in the field of psychology of religion. Hereby, studies on digital game addiction and religiosity will be presented together. The related data will be shared later.

Keywords: Psychology of Religion, Digital Game Addiction, Religiosity, Religiosity and Digital Game Addiction.

Sosyal Uyum Konusuna Psikolojik Bir Bakış Açısı

Tuğba Ayırtır*

Öz: İnsan sosyal bir varlıktır. Kendisi ve çevresiyle devamlı ilişki içerisinde olan birey için sosyal uyumda biyolojik ihtiyaçlar kadar önemlidir. Sosyal uyum; kişinin doğduğu andan itibaren aile yapısı, içinde bulunduğu toplumun gelenek-görenek, kural ve beklentileri gibi birçok faktöre bağlı olarak oluşmaktadır.

Yaşam, genel anlamda kişinin içinde bulunduğu şartlara uyum sağladığı süreçtir. Bu uyum; bir taraftan yaşam boyu bireyde gerçekleşen duygusal, sosyal, zihinsel ve biyolojik değişimleri kabullenerek, bunlara uyumlu tutum ve davranışlar sergilemesini, diğer taraftan çevresinde bulunan öteki bireylerle kurduğu olumlu ilişkileri ifade etmektedir.

Çeşitli psikolojik yaklaşımlarca farklı tanımlanan uyum terimi genel anlamda kişinin kendisi ve çevresiyle kurduğu ilişkileri olumlu olarak devam ettirebilmesidir (Özgüven, 1992) diyebiliriz. Yapılan tanımlardan da hareketle bireyi doğrudan ilgilendirdiği için 'sosyal uyum' psikolojinin de araştırma konusu olmuştır.

Özetle hem bireyin kendisi ile hem de çevresiyle ilişkisini kapsadığı için uyum iki yönlü bir süreçtir. Sosyal uyum konusunda farklı kulvarlar da pek çok araştırma yapılmaktadır. Ancak bireyin kendisini doğrudan ilgilendirdiği için psikoloji bilimi için daha önemli bir çalışma sahasıdır. Bu bağlamda araştırmacı psikoloji ve din psikolojisi alanında erişebildiği kaynaklara sadık kalarak bir literatür taraması yapmayı hedeflemiştir. Böylelikle sosyal uyum konusunda yapılan çalışmalar bir araya getirilmeye çalışılacaktır. Konuyla ilgili veriler daha sonra paylaşılacaktır.

Anahtar kelime: Din Psikolojisi, Psikoloji, Sosyal Uyum, Uyum.

A Psychological Perspective on Social Adaptation

Abstract: Human is a social entity. Social harmony is as important as biological needs for the individual who is in constant contact with himself and his environment. Social cohesion; From the moment of birth, the person's family structure is formed depending on many factors such as the tradition-customs, rules and expectations of the society in which he lives.

Life, in general, is the process by which a person adapts to the conditions he is in. This harmony; On the one hand, it means accepting the emotional, social, mental and biological

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Din Psikolojisi Anabilim Dalı.

changes that occur in the individual throughout life and exhibiting attitudes and behaviors in harmony with them, on the other hand, it expresses the positive relations it establishes with other individuals around it.

We can say that the term of adjustment, which is defined differently by various psychological approaches, is the ability of a person to maintain positive relationships with himself and his environment (Özgüven, 1992). Based on the definitions made, 'social adaptation' has also been the subject of research in psychology, since it directly concerns the individual.

In summary, adaptation is a two-way process as it includes both the individual's relationship with himself and his environment. There are many studies on social cohesion in different avenues. However, it is a more important field of study for the science of psychology as it directly concerns the individual himself. In this context, the researcher aimed to conduct a literature review by sticking to the resources he could access in the field of psychology and psychology of religion. In this way, studies on social cohesion will be tried to be brought together. Relevant data will be shared later.

Keywords: Psychology of Religion, Psychology, Social Cohesion, Integration.

Attachments/Ekler

Ek.1. Program Akışı

1. OTURUM (Tarih-Siyer)		
25.12.2021 CUMARTESİ 17:00-18:00		
Oturum Başkanı: Prof. Dr. Cenksu Üçer		
Doç. Dr. Cafer Acar	AYBÜ	Hz. Peygamber'in Sahâbeye Vefası -Üsâme b. Zeyd Örneği-
Doç. Dr. Mehmet Çakırtaş	RTÜK	Bektaşî Erkânnamelerinde Tarihî Perspektifler
Dr. Mehmet Aykaç	AYBÜ	İstanbul Mehmed Saîd Efendi Vakfı Üzerine Bir Müzakere
Osman Kayaer	ASBÜ	Cumhuriyet Dönemi Ankara'sında Millî (Resmî) Mimariyi Farklı Bir Okuma

2. OTURUM (İslâm Hukuku)		
25.12.2021 CUMARTESİ 18:10-19:25		
Oturum Başkanı: Prof. Dr. Yaşar Yiğit		
Dr. Öğr. Üyesi Aytaç Aydın	AYBÜ	Şeyhülislâm Mehmed Emin Ankaravî'nin *Fetâvâ-yı Ankaravî* Adlı Eserinin Fetva Usulü ve İçerik Tahlili
Dr. Öğr. Üyesi Yüksel Salman	AYBÜ	Günümüz Bilgilenme Aracı olarak Medya ve Fetva Sunumu
Arş. Gör. Hasan Selek	AYBÜ	Hanefî Mezhebinde Muhtasar Metinlerin Mezhep İçi Tercihteki Yeri
Sayed Nabiullah	Afganistan	Dört Halife Döneminde Bütün Yönleriyle Hac
Ahlam Alzuhairi	Irak	Silahlı Çatışmalar Sırasında Çevrenin Korunmasında Uluslararası Ceza Hukukunun Rolü

3. OTURUM (Arapça-Belâgat)		
25.12.2021 CUMARTESİ 19:35-20:35		
Oturum Başkanı: Prof. Dr. Yakup Civelek		
Dr. Öğr. Üyesi Abdullah Hacıbekiroğlu	AYBÜ	İbn Fâris'in *es-Sâhibî fî fıkhi'l-luga* Eseri Çerçevesinde Delâlet Anlayışı
Dr. Öğr. Üyesi Tahsin Yurttaş	AYBÜ	Mantık İlminin Arap Belâgatına Etkisi
Arş. Gör. Mehmet Candan	AYBÜ	Mütenebbî Şiirlerinde Hikmet
Dr. Ercan Baran - Prof. Dr. Yakup Civelek	AYBÜ	Necîb Mahfûz'un Romanlarında Hz. Peygamber (*Evlâdü hâretinâ / Mahallemizin Çocukları* Romanı Örneğinde)

4. OTURUM (Temel İslâm Bilimleri)		
26.12.2021 PAZAR 17:00-18:15		
Oturum Başkanı: Prof. Dr. Ahmet Yıldırım		
Dr. Arş. Gör. Halil İbrahim Doğan	AYBÜ	İsmail Ankaravî'nin Şerhu Ehâdîs-i Erba'în'inin Hadis İlmi Açısından İncelenmesi
Arş. Gör. Muhsin Düğeroğlu	AYBÜ	Erken Dönem İslâm Tarihçilerinin Cemel Ashabı'nın Oluşum Sebeplerine Yaklaşımları
Abdurrahim Ceylani		Prof. Dr. İbrahim Sarıçam'ın Hayatı ve Tarihçiliği
Mustafa Acar	AYBÜ	İbn Kuteybe'nin *Teʾvîlü müşkili'l-Kurʾân Adlı* Eserinde Kur'ân'ı Anlama ve Yorumlamaya Dair Kullandığı Kelime ve Kavramlar

5. OTURUM (Din Sosyolojisi)		
26.12.2021 PAZAR 18:25-19:25		
Oturum Başkanı: Prof. Dr. Özcan Güngör		
Ali Fahd	Nijerya	Ergenler ve Gençler Arasında İkinci Sıradaki Ölüm Nedeni Olarak İntihar
Leylanur Bilir Göktaş	AYBÜ	Türkiye Sosyal Medyasında Hz. Peygamber Aleyhtarlığı
Maura Cristina Varandas Sebastiao	Angola	3d Baskının Toplumda Etkisi
Malang Faye	Gambiya	Liberal İnsan Hakları Düzeninde Neo-Kozmopolitlik Din ve Kültürel Meşruiyetin Yapısal Yıkımı: İslâmî Bir Perspektif

6. OTURUM (Din Psikolojisi)		
26.12.2021 PAZAR 19:35-20:20		
Oturum Başkanı: Doç. Dr. Cafer Acar		
Dr. Öğr. Üyesi Hatice Acar Çınar	Cumhuriyet Üniversitesi	Dindarlığın Kıskançlık Algısı Üzerine Etkisi Üzerine Psikolojik Bir Araştırma
Kader İkiz	Cumhuriyet Üniversitesi	Dijital Oyun Bağımlılığı ve Dindarlık İlişkisine Psikolojik Bir Bakış Aşısı
Tuğba Ayırtır	Cumhuriyet Üniversitesi	Sosyal Uyum Konusuna Psikolojik Bir Bakış Açısı

Ek 2: Kurullar

Düzenleme Kurulu/ Organizing Committee

Prof. Dr. Mehmet Ünal

Prof. Dr. Nuri Adıgüzel

Prof. Dr. Mustafa Özkan

Prof. Dr. Ahmet Yıldırım

Prof. Dr. Ömer Yılmaz

Prof. Dr. Yakup Civelek

Prof. Dr. Zeki Salih Zengin

Prof. Dr. Özcan Güngör

Assoc. Prof. Cafer Acar

Dr. Lecturer Rahim Ay

Dr. Lecturer Aydın Kudat

Dr. Lecturer Aytaç Aydın

Dr. Lecturer M. Mücahit Asutay

Yürütme Kurulu/ Executive Board

Prof. Dr. Mehmet Ünal

Prof. Dr. Nuri Adıgüzel

Assoc. Prof. Cafer Acar

Dr. Lecturer Aydın Kudat

Akademik Kurul/ Academic Board

Prof. Dr. Mehmet Ünal, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

Prof. Dr. Yakup Civelek, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

Prof. Dr. Ahmet Yıldırım, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

Prof. Dr. Seyfettin Erşahin, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

Prof. Dr. Cenksu Üçer, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

Prof. Dr. Hasan Ayık, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

Prof. Dr. İ. Hilmi Karslı, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

Prof. Dr. M. Halil Çiçek, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

Prof. Dr. Ahmet Ünsal, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

Prof. Dr. Ömer Yılmaz, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

Prof. Dr. Mustafa Özkan, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

Prof. Dr. Muhanned al-Irâkî, Baghdad University, Iraq

Prof. Dr. Muhammed el-Bûcî, Palestine Gaza University,

Prof. Dr. Muhammed Sâbir Ubeyd, University, Iraq

Prof. Dr. Laabidî Boudula, Abdulkadir University, Algeria

Prof. Dr. Yayouche Djaafar, University Abdelhamid İbn Badis, Mostaganem (UMAB)

Prof. Dr. Mohammad Mlitan University Misurata. Libya

Prof. Dr. Saleh Safar, University Misurata. Libya

Prof. Dr. Ali Mansouri, Blida University, Algeria

Prof Naima Sadia, Université Mohamed Khider-biskra, Algeria

Associate Professor Abdelhak Belabed, Qatar University

Associate Professor Mohammad Jaber Thalgi, Yarmouk University, Jordan

Associate Professor Ibrahim Khalaf alKhaldi, Yarmouk University, Jordan

Associate Professor Muhammed Millitan, University Misurata, Libya

Associate Professor Cafer Yayush, Cezair

Associate Professor Rare Al-Rifai, Yarmouk university, Jordan

Associate Professor Larb al-Hadraoul, Université, Université Mohammed, Morrocco

Associate Professor Hasan el-Habib, Mauritania

Associate Professor Khalid Eduhaym, Syria

Associate Professor Aiblu Salem, Mısurata University, Libya

Bilim ve Danışma Kurulu/ Science and Advisory Board

Prof. Dr. İbrahim Aydınlı

Prof. Dr. Musa Kazım Arıcan

Prof. Dr. Mehmet Ünal

Prof. Dr. Nuri Adıgüzel

Prof. Dr. Mehmet Akkuş

Prof. Dr. Zülfikar Güngör

Prof. Dr. Ali Osman Kurt

Prof. Dr. Mohammed Hussein Militant

Prof. Dr. Muhanned al-Irâkî

Prof. Dr. Muhammad al-Bûci

Prof. Dr. Mohammed Sabir Ubayd

Prof. Dr. Laabidi Boudula

Prof. Dr. Ömer Yılmaz

Prof. Dr. Yakup Civelek

Prof. Dr. Ahmet Yıldırım

Prof. Dr. Seyfettin Erşahin

Prof. Dr. Cenksu Üçer

Prof. Dr. Hasan Ayık

Prof. Dr. İ. Hilmi Karslı

Prof. Dr. M. Halil Çiçek

Prof. Dr. Ahmet Ünsal

Prof. Dr. Mustafa Özkan

Prof. Dr. Özacan Güngör

Prof. Dr. Murat Demirkol

Prof. Dr. Zeki Salih Zengin

Prof. Dr. Said Said

Prof. Dr. Muhanned al-Irâkî

Prof. Dr. Muhammed el-Bûcî

Prof. Dr. Muhammed Sâbir Ubeyd

Prof. Dr. Laabidî Boudula

Prof. Dr. Yayouche Djaafar

Prof. Dr. Mohammad Mlitan

Prof. Dr. Saleh Safar

Prof. Dr. Ali Mansouri

Prof. Naima Sadia Associate

Prof. Abdelhak Belabed

Prof. Dr. Zekiye Demir

Prof. Dr. Abdülmecit İslâmoglu

Associate Professor Mohammad Jaber Thalgi

Associate Professor Ibrahim khalaf alKhaldi

Associate Professor Muhammed Millitan

Associate Professor Cafer Yayush

Associate Professor Rare alrifai

Associate Professor Ahasan Alhabib,

Assistant Professor Raed Alkhasawneh,

Associate Professor Khalid ed-Duhaym

Associate Professor Yasin Yılmaz

Associate Professor Cafer Acar

Associate Professor Bülent Akot

Associate Professor Ashraf Dawaba

Associate Professor Aaron Singer

Associate Professor Behlül Tokur

Associate Professor Ilyas Canikli

Associate Professor Mehmet Ata Az

Associate Professor Mehdin Ciftci

Associate Professor Nail Okuyucu

Associate Professor Ferhat Gökçe

Dr. Lecturer Mahmut Dilbaz

Dr. Lecturer Mustafa Demirci

Dr. Lecturer Aytaç Aydın

Dr. Lecturer Kenan Özçelik

Dr. Lecturer Adnan Kara

Dr. Lecturer Halil İbrahim Hançabay

Dr. Lecturer Aydın Kudat

Dr. Lecturer M. Mücahit Asutay

Dr. Lecturer Ahmet Yemenici

Dr. Lecturer Rahim Ay

Dr. Lecturer Abdullah Hacıbekiroğlu

Dr. Lecturer Abdullah Demir

Dr. Lecturer Mehmet Akif Ceyhan

Dr. Lecturer Peyman Ünügür

Dr. Lecturer Yuksel Salman

Dr. Lecturer Nur Betül Atakul

Dr. Lecturer Tuğba Özen

Dr. Lecturer Ayşe Uzun

Dr. Lecturer Ömer Selimoğlu

Dr. Lecturer Selim Demirci

Dr. Lecturer Tahsin Yurttaş

Akademik Sekretarya/ Academic Secretariat

RA. Hüseyin Şıra

RA. M. Emin Sarıkaya

RA. Mehmet Candan

RA. Hasan Selek

R.A. Aygün Yılmaz